

GÖTEBORGS UNIVERSITET HANDELSHÖGSKOLAN

Vad händer med väsentlig information när det blir obligatoriskt att redovisa en
hållbarhetsrapport?

En studie av redovisning för hållbarhet i stora svenska modeföretag

Kandidatuppsats 15 HP

Företagsekonomiska Institutionen

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet HT 2018

Författare:

Isabella Linder

Handledare:

Svetlana Sabelfeld

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Kandidatuppsats, Externredovisning HT 18

Författare: Isabella Linder

Handledare: Svetlana Sabelfeld

Titel: Vad händer med väsentlig information när det blir obligatoriskt att redovisa en hållbarhetsrapport? En studie av redovisning för hållbarhet i stora svenska modeföretag.

Bakgrund och problem: Sedan räkenskapsåret 2017 är det obligatoriskt för större svenska företag att redovisa en hållbarhetsrapport. Syftet med lagkravet var att öka öppenheten för att stärka intressenternas förtroende för redovisningen och få de hållbarhetsrapporter som företag inom Europa presenterar att nå samma höga nivå. Lagkravet har dock kritiserats för att vara för vagt och sakna verkningfulla tillsyns- och sanktionsmöjligheter. Därmed blir det intressant att undersöka hur lagkravet har påverkat svenska företags hållbarhetsrapporter. Eftersom lagkravet bara har funnits i ett år har företagen inte haft lång tid på sig att anpassa sig till lagkravet och det kan vara svårt att mäta dess fulla effekt. Därmed är det intressant att utveckla en modell som kan användas även om några år för att se om lagkravet bidragit till ytterligare förändringar.

Syfte: Syftet med studien är att undersöka hur lagändringen (SFS 2016:947), som kräver att större svenska företag redovisar en hållbarhetsrapport, har påverkat rapporteringen av väsentlig hållbarhetsinformation i svenska företag som är verksamma inom modebranschen. Syftet är även att utveckla och anpassa CONI-modellen för att göra det möjligt att genomföra samma eller en liknande studie igen.

Metod: CONI-modellen har reviderats för att möjliggöra en undersökning av väsentlig hållbarhetsinformation i modebranschen. I studien granskas svenska företag som är verksamma inom modebranschen och omfattas av det svenska lagkravet av att redovisa en hållbarhetsrapport enligt 6 kap 10 § ÅRL. Dessa företags hållbarhetsrapporter för år 2016 och 2017 granskas.

Resultat och slutsatser: Undersökningen visar att de företag som tidigare har redovisat en hållbarhetsrapport lämnar en rapport år 2017 som är mer omfattande än den rapporten de lämnade referensåret 2016. Däremot har nivån på informationen, som utvärderats enligt CONI-modellens andra steg, inte blivit högre. De företag som aldrig tidigare redovisat en hållbarhetsrapport har visat två olika förhållningssätt till lagkravet, ett företag strävar efter att uppfylla lagkravet på ett bra sätt medans de två andra nästintill ignorerar kravet.

Förslag till fortsatt forskning: CONI-modellen har reviderats för att göra det möjligt att granska hur företag som är verksamma inom modebranschens hållbarhetsrapporter har påverkats av lagkravet, mitt förslag till fortsatt forskning är att samma studie genomförs igen om några år då lagkravet kan ha fått större genomslagskraft.

Nyckelord: Prop. 2015/16:193, Direktiv 2014/95/EU, hållbarhetsrapport, väsentlighet, lagkrav på hållbarhetsredovisning, CONI-modellen.

Innehållsförteckning

1.	INTRODUKTION	1
2.	PROBLEM OCH FORSKNINGSFRÅGOR	3
3.	SYFTE	5
4.	TEORETISK REFERENS RAM	6
4.1.	LAGKRAVET.....	6
4.2.	ATT GENOM LAGSTIFTNING TVINGA FÖRETAG ATT HÅLLBARHETSRAPPORTERA	6
4.3.	VÄSENTLIG INFORMATION	7
4.4.	EU-DIREKTIVET – EN TANDLÖS TIGER?	8
4.5.	LEGITIMITETSTEORI.....	9
5.	METOD OCH FORSKNINGSDESIGN	11
5.1.	BRANSCH.....	11
5.2.	URVAL AV FÖRETAG OCH RAPPORTER	11
5.3.	CONI-MODELLEN	13
5.3.1.	<i>Steg 1</i>	13
5.3.2.	<i>Steg 2</i>	15
5.3.3.	<i>Steg 3</i>	16
5.3.4.	<i>Metodens för- och nackdelar</i>	16
6.	RESULTAT	18
6.1.	HUR SKILJER SIG DE GRANSKADE FÖRETAGENS HÅLLBARHETSRAPPORTER ÅR 2017 ÅT I FRÅGAN OM OMFATTNING OCH NIVÅ PÅ INFORMATIONEN?	18
6.2.	HUR SKILJER SIG DE GRANSKADE HÅLLBARHETSRAPPORTERNA ÅT MELLAN ÅREN 2016 - 2017?	21
6.3.	HUR GÅR DET ATT ANVÄNDA DEN REVIDERADE VERSIONEN AV CONI-MODELLEN FÖR ATT MÄTA FÖRÄNDRINGAR I FÖRETAGENS HÅLLBARHETSREDOVISNING?.....	23
7.	ANALYS	27
8.	SLUTSATSER OCH FÖRSLAG TILL FORTSATTA STUDIER	32
9.	KÄLLFÖRTECKNING	34
10.	BILAGA 1	36
11.	BILAGA 2	37
12.	BILAGA 3	40

1. Introduktion

Sedan räkenskapsåret 2017 är det enligt 6 kap 10 § årsredovisningslagen, hädanefter ÅRL, obligatoriskt för större svenska företag och koncerner att redovisa en hållbarhetsrapport. Detta krav har införts som ett led i införlivandet av EU direktivet 2014/95/EU med syfte att stärka förtroendet för den inre marknaden. Det finns ett stort samhällsintresse av att företag informerar om hur de arbetar med hållbarhetsfrågor och många företag lämnar redan idag sådan information frivilligt. Det är dock intressenternas bristande förtroende för företagens rapporter som har drivit Europaparlamentet till att kräva större transparens. Som ett svar på återkommande hållbarhetsskandaler som till exempel Volkswagens utsläppsskandal¹ kräver Europaparlamentet att större företag redovisar en hållbarhetsrapport där frågor om bland annat miljö, personal, mänskliga rättigheter och korruption behandlas. Stor vikt läggs vid att öka intressenternas förtroende för företagens hållbarhetsredovisning. I skäl (3) *dir* 2014/95/EU konstaterar Europaparlamentet att det är viktigt att ”företag offentliggör information om hållbarhet, t.ex. sociala och ekonomiska faktorer, i syfte att fastställa risker för hållbarheten och öka investerarnas och konsumenternas förtroende. Tillhandahållande av icke-finansiell information är verkligen grundläggande för att skapa förändring i riktning mot en hållbar global ekonomi genom en kombination av långsiktig lönsamhet och social rättvisa och miljöskydd.”

Antalet frivilligt redovisade hållbarhetsrapporter har ökat lavinartat under 2000-talet. Det är nu mycket vanligt att större företag inom miljö känsliga branscher redovisar en hållbarhetsrapport då denna typ av kommunikation har blivit ett sätt för företagen att vinna intressenternas förtroende (Frostenson et al 2018). En bransch som länge redovisat hållbarhetsrapporter är modebranschen. Denna bransch får mycket uppmärksamhet på grund av dess hållbarhetsproblem och som ses som en av de mest förorenande i världen. Då modebranschen kännetecknas av långa och komplexa produktionsled samt kostnads- och tidspress i produktionen står den även inför svåra hållbarhetsutmaningar. Klädproduktion orsakar luft- och vattenföroreningar, dessutom utnyttjas ofta arbetskraft i låglöneländer. (Shen et al 2017) Modebranschens intressenter har visat ökat intresse för etisk produktion, CSR och hållbart företagande. Forskning visar att CRS har en positiv effekt på företagets prestation eftersom det bidrar till ökad goodwill, ett bättre rykte, ökad kundnöjdhet och konkurrenskraft.

¹ 2015 upptäcktes det att Volkswagen manipulerat utsläppstester så att det såg ut som deras dieslbilar släppte ut mindre skadliga ämnen än vad de verkligen gjorde.

(Lueg et al 2013) Fram tills år 2016 har det stått modebranschen fritt att själva välja innehåll och form för hållbarhetsrapporten vilket gör det möjligt för branschen att vinkla informationen och skapa en överdrivet positiv bild av dess miljöpåverkan och hållbarhetsarbete (Frostenson et al 2018).

Ett flertal privata organisationer har dock utfärdat riktlinjer för rapportering av icke-finansiell information, dessa standarder tar oftast utgångspunkt i definitionen av väsentlig finansiell information. Det gemensamma draget i de olika standardernas definition av den hållbarhetsinformation som bör redovisas är beskrivningen av den som relevant för beslutsfattare. De olika standarderna utvärderar ofta hållbarhetsinformationens kvalitet och värde i relation till hur bra den fungerar som beslutsunderlag, detta säger nämligen någonting om hur relevant den är för intressenterna. Eftersom det inte finns någon enhetlig internationellt accepterad redovisningsstandard för hållbarhetsrapportering, däribland en definition av väsentlig information, så har hållbarhetsrapporterna varierande kvalitet. Därmed har företagen ett stort behov av vägledning kring hur de ska redovisa icke-finansiell information. (Eccles et al 2012)

Den Europeiska Unionen har en viktig roll när det kommer till att stödja utvecklingen av redovisning av icke-finansiell information. Men det är en stor utmaning att få företag att redovisa en mer transparent hållbarhetsrapport som kan fungera som beslutsunderlag för intressenterna. De återkommande hållbarhetsskandalerna är ett bevis på att företagen undanhåller känslig information som kan vara viktig för intressenterna trots att de redovisar en hållbarhetsrapport. För att den ifrågavarande lagändringen ska få effekt behöver den övervinna den informationsasymmetri som existerar mellan företagen och dess intressenter. (Dumay & Guthrie, 2017) Ett sätt att göra detta är att företagen börjar redovisa mer väsentlig hållbarhetsinformation (Farneti et al 2018).

Det är av intresse för lagstiftaren, både den svenska och europeiska, att få reda på om lagkravet lett till en förändring i detta avseende. Bland annat *dir 2014/95/EU* kräver att kommissionen utvärderar hur effektivt lagkravet har varit.

2. Problem och forskningsfrågor

Hållbarhetsrapporten ska enligt 6 kap 12 § ÅRL innehålla de upplysningar som krävs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat samt konsekvenserna av verksamheten. Det innebär att upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption ska ges. Eftersom det inte finns några mer detaljerade krav på hållbarhetsrapportens innehåll eller utformning så har företagen stort utrymme att själva påverka dess innehåll. Då lagkravet infördes i syfte att stärka intressenternas förtroende för företagens hållbarhetsrapporter samt stödja en homogen utveckling av dessa rapporter inom hela Europa blir det intressant att undersöka om kravet förändrat det sätt företagen rapporterar om hållbarhetsfrågor (*Prop. 2015/16:193 jämte dir 2014/95/EU*). Lagkravet sätter intressenterna i fokus och vill göra informationen mer användbar för dem, därmed är det redovisningen av väsentliga hållbarhetsaspekter som är av relevans för undersökningen (*dir 2014/95/EU*).

Det finns som ovan nämnts ett flertal definitioner av begreppet ”väsentlig information” och det som utmärker informationen är att den sannolikt kommer påverka intressenters användning av redovisningen och att ett utelämnande eller en felaktighet i den därmed påverkar intressenternas beslut (Eccles et al 2012). Europeiska kommissionen skriver att väsentlig information måste bedömas i ett sammanhang och att företag inom samma bransch sannolikt står inför liknande miljö-, sociala- och styrningsrelaterade utmaningar. Detta på grund av att de i huvudsak använder samma resurser för att producera varor eller tjänster samt att verksamheten bör föra med sig liknande konsekvenser för människor, samhället och miljön (Europeiska kommissionen, 2017). Därmed är det lämpligt att undersöka hur lagkravet kan ha påverkat rapporteringen av väsentlig hållbarhetsinformation hos företag i samma bransch. För denna undersökning har modebranschen valts då det länge varit vanligt att redovisa en hållbarhetsrapport inom denna bransch (Frostenson et al 2018). Därmed kan lagkravets förmåga att förändra företagens rapporter utvärderas. Farneti et al (2018) menar att det finns en risk att lagkravet endast blir kosmetiskt och att det inte kommer ha någon nämnvärd påverkan på företagens hållbarhetsrapporter. Samtidigt menar Luft Mobus (2005) att ett lagstadgat krav på att redovisa en hållbarhetsrapport kan spela en stor roll i legitimitetsdynamiken mellan företagen och dess intressenter. I ljuset av detta är det intressant att utreda vad lagkravet har haft för påverkan på företagens hållbarhetsrapporter.

När kravet på att redovisa en hållbarhetsrapport har implementerats menar Farneti et al (2018) att man kan förvänta sig att företagens rapportering i dessa frågor initialt förändras så att den

ligger i linje med lagkravet, men innan en signifikant förändring *kan* uppmätas måste några år passera. Företagen behöver nämligen ha tid på sig att utveckla system för att kunna mäta och rapportera om hållbarhetsfrågor samt anpassa sig till det nya kravet (Farneti et al 2018). Därmed behöver en metod utvecklas som kan användas även om några år för att studera hur lagkravet har förändrat redovisningen av väsentliga hållbarhetsaspekter inom modebranschen. Consolidated Narrative Interrogation-modellen, hädanefter CONI-modellen, är en sådan metod. Den har utvecklats för att möjliggöra granskning av hållbarhetsrapporter flera år tillbaka i tiden och är lämplig att använda för att studera redovisningen av väsentliga hållbarhetsaspekter. Den ursprungliga modellen fokuserar dock endast på miljöaspekter och behöver därmed anpassas till lagkravet för att möjliggöra en undersökning av sociala frågor som berör personal, mänskliga rättigheter och korruption.

3. Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur lagändringen (SFS 2016:947), som kräver att större svenska företag redovisar en hållbarhetsrapport, har påverkat rapporteringen av väsentlig hållbarhetsinformation i svenska företag som är verksamma inom modebranschen. Syftet är även att utveckla och anpassa CONI-modellen för att göra det möjligt att genomföra samma eller en liknande studie igen om några år.

För att besvara delsyfte ett har två forskningsfrågor utvecklats. Dessa lyder:

- Hur har redovisningen av väsentliga hållbarhetsaspekter förändrats sedan lagkravet implementerades?
- Vad betyder denna skillnad i kontexten av den nya regleringen?

Den tredje forskningsfrågan är kopplad till delsyfte två och har metodologisk karaktär. Den lyder:

- Hur går det att använda den reviderade versionen av CONI-modellen för att mäta förändringar i företagens hållbarhetsredovisning?

4. Teoretisk referensram

4.1. Lagkravet

Från och med räkenskapsåret 2017 är det enligt 6 kap 10 § ÅRL obligatoriskt för företag som uppfyller mer än ett av följande kriterier att redovisa en hållbarhetsrapport:

- ”1. medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 250,
2. företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 175 miljoner kronor,
3. företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 350 miljoner kronor.”

Hållbarhetsrapporten ska enligt 6 kap 12 § ÅRL innehålla de upplysningar som krävs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat samt konsekvenserna av verksamheten. Enligt lagtexten kan detta vara upplysningar ”i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.”

Vidare ska rapporten innehålla ”hänvisningar till och ytterligare förklaringar av de belopp som tas upp i årsredovisningen. Om särskilda riktlinjer har tillämpats vid upprättandet av rapporten, ska det anges vilka dessa riktlinjer är. Om företaget inte tillämpar någon policy i en eller flera av frågorna i första stycket, ska skälen för detta tydligt anges.” (6 kap 12 § ÅRL)

4.2. Att genom lagstiftning tvinga företag att hållbarhetsrapportera

Eftersom Sverige har infört ett lagstadgat krav på företag att redovisa en hållbarhetsrapport blir det intressant att presentera vad liknande lagkrav i andra länder har inneburit för redovisningen av väsentliga hållbarhetsaspekter. Sydafrika blev det första landet i världen som ställde krav på att företag skulle redovisa en integrerad hållbarhetsrapport. 2009 antog Sydafrika the King Code of Corporate Governance som kräver att företag antingen ska redovisa en integrerad hållbarhetsrapport eller förklara varför en sådan inte har upprättats. Denna typ av krav har kallats ”apply or explain”. The King Code of Corporate Governance ger dock bristande vägledning kring vad en integrerad rapport är och sydafrikanska företag har således stor frihet när de ska utforma rapporten. Åren efter kravets ikraftträdande visar studier att nivån på den hållbarhetsinformation som rapporterades i form av en integrerad rapport ökade. (Setia et al, 2015) Solomon och Maroun (2012) analyserade de rapporter som presenterades året innan kravet trädde i kraft och jämförde dessa med de rapporter som

presenterades de två efterföljande åren för att undersöka hur rapporteringen av sociala, miljömässiga och etiska aspekter förändrades. Studien visade att kravet på en integrerad hållbarhetsrapport har lett till ökad rapportering i dessa frågor, speciellt i fråga om sociala aspekter. Dessa aspekter behandlas dessutom på fler ställen i rapporten (Solomon et al, 2012).

Solomon och Maroun (2012) skriver att the King Code of Corporate Governance har lett till ökat fokus på väsentlighet i redovisningen av sociala, miljömässiga och etiska aspekter såväl som en ökad tendens till att dessa frågor presenteras även numeriskt. (Solomon et al)

När det ifrågavarande kravet att redovisa en hållbarhetsrapport enligt 6 kap 10-12 §§ ÅRL har implementerats kan man enligt Farneti et al (2018) förvänta sig att företagens rapportering i dessa frågor förändras så att den ligger i linje med lagkravet, men innan en signifikant skillnad i företagens rapporter kan uppmätas behöver några år passera. På kort sikt kommer företagens rapporter endast att leva upp till den mest grundläggande nivån av lagkravet, eftersom många företag, speciellt små sådana, inte har haft dessa krav på sig tidigare och behöver utveckla system för att samla in information och skapa rapporter. Det finns även en risk att lagkravet endast blir kosmetiskt och inte påverkar större företags hållbarhetsrapporter. Bland annat en studie av börsnoterade australiensiska företag som blev tvungna att hållbarhetsrapportera visade att ett krav av detta slag inte påverkade företagen. För dem var det "business as usual" eftersom de redan innan kravet implementerades hade en lång tradition av att redovisa hållbarhetsrapporter. (Farneti et al, 2018)

4.3. Väsentlig information

En grundläggande princip som ska präglade all redovisning är principen om rapportering av väsentlig information (Europeiska kommissionen, 2017). Väsentlig information definieras i artikel 2.16 i redovisningsdirektivet (2013/34/EU) som "beskaffenhet på information som innebär att utelämnanden av eller felaktigheter i den rimligen kan förväntas påverka de beslut som användarna fattar på grundval av företagets finansiella rapporter. Bedömningen av hur väsentliga enskilda poster är ska göras mot bakgrund av andra liknande poster." Eccles et al (2012) presenterar ett flertal definitioner av begreppet "väsentlig information" och konstaterar att det som utmärker informationen är att den sannolikt kommer påverka intressenters användning av redovisningen och att ett utelämnande eller en felaktighet i den därmed påverkar intressenters beslut. Användarens bedömning är således av stor betydelse (Eccles et al 2012).

Eccles et al (2012) har studerat hur företag som är verksamma inom sex olika industrier i USA redovisar väsentliga miljöaspekter. Författarna konstaterar att antalet redovisade hållbarhetsrapporter i USA ökar samtidigt som investerarnas intresse för denna typ av rapporter växer. Däremot har de identifierat ett flertal hinder som måste övervinnas innan hållbarhetsinformationen kan bli lika viktig som den finansiella informationen. Det största hindret består i att sätta en standard för redovisningen som håller lika hög kvalitet som den för finansiell information. De anser att det behövs sektorspecifika standarder för icke-finansiell rapportering. Utan standarder är det svår för företag att veta hur de ska mäta och rapportera hållbarhetsaspekterna och dessutom kan investerare inte göra meningsfulla jämförelser mellan företag. (Eccles et al 2012)

Eccles et al (2012) studie visar också att företagen inte redovisar alla väsentliga hållbarhetsaspekter. En förklaring till detta är att dessa aspekter är svåra att mäta och att redovisningsstandarderna inte håller samma kvalitet som de standarder som finns för finansiell information. Undersökningen identifierar också så kallade ”boilerplate statements” vilka beskrivs som allmänna formuleringar om potentiella risker utan att dessa kvantifieras. Författarna konstaterar att det inom varje industri fanns företag som inte redovisade någon väsentlig hållbarhetsinformation alls och de företag som redovisade väsentlig hållbarhetsinformation presenterade den ofta i form av ”boilerplate statements” istället för en text som klart och tydligt visar relevansen av informationen. Författarna konstaterar att det är bekymmersamt då intressenterna inte har användning av denna typ av information. (Eccles et al 2012)

4.4. EU-direktivet – en tandlös tiger?

Farneti et al (2018) kritiserar i sin artikel “The EU Directive on non-financial and diversity information: A new toothless tiger is born?” EU direktivet och därmed i förläningen det svenska lagkravet på fyra punkter; lagkravets omfattning, den vägledning som ges, avsaknaden av granskningsförfarande samt dess sanktioner. Det är främst de tre sista punkterna som är av relevans för denna undersökning och därmed kommer dessa att beskrivas mer ingående. Författarna kritiserar först och främst den bristfälliga vägledning som ges i direktivet som inte pekar ut någon specifik standard för rapportens innehåll och form. Det finns ingen information om hur väsentliga hållbarhetsaspekter ska identifieras eller mätas. Författarna skriver ”nor does it suggest content or indicators for ‘measuring, monitoring and managing of undertakings’ performance and their impact on society” (s. 14). Den bristande vägledningen kommer oundvikligen att leda till att företagen väljer att redovisa på olika sätt

och därmed även till en heterogen implementering. Även om till exempel Europeiska Kommissionens riktlinjer för icke-finansiell rapportering (2017/C 215/01) ger viss vägledning är dessa ändå vaga och icke-bindande.

Det finns också fördelar med ett flexibelt krav, så som att rapporten kan anpassas till branschen och behandla väsentlighetsaspekter som är unika för just denna. Det är dock inte önskvärt att lagkravet är så flexibelt att det uppstår frågor kring vad som krävs för att uppfylla det. Ett lagkrav som å andra sidan är allt för detaljerat skapar risk för att företagen utvecklar en så kallad ”tick-the-box approach”, där de endast beskriver det som krävs enligt lagen utan att bedöma om informationen är egentligen väsentlig. Således handlar det om en balansgång. Det ifrågasatt lagkravet är dock allt för flexibelt och gör det möjligt för de företag som tidigare har redovisat en hållbarhetsrapport att fortsätta redovisa enligt det regelverk som använts tidigare och en betydande risk är att företagen även efter lagkravets ikraftträdande betraktar situationen som “business-as-usual”. (Farneti et al, 2018)

Direktivet karaktäriseras av att det inte finns något krav på att hållbarhetsrapportens innehåll ska granskas vilket Farneti et al (2018) också menar är ett problem. Eftersom lagkravet är så flexibelt finns det inga tydliga rätt och fel och de länder i Europa som infört krav på att hållbarhetsrapporten ska granskas har därmed svårt att genomföra denna granskning. Eftersom det inte finns några tydliga rätt och fel är det sannolikt att de företag som ser kravet som en börda kommer presentera rapporter med väldigt lite substans (Howitt, 2017). Vidare är det problematiskt att sanktionerna som ställs mot att bryta mot direktivet är så pass låga att de enligt Farneti et al (2018) i praktiken inte kommer ha någon effekt alls. Författarna är tveksamma till om lagkravet kommer leda till en förändring i större företags redovisning av hållbarhetsaspekter överhuvudtaget (Farneti et al, 2018).

4.5. Legitimitetsteori

Legitimitet kan beskrivas som ett tillstånd en organisation befinner sig i då dess värden stämmer överens med de värden som finns i samhället där organisationen verkar. När det uppstår en skillnad mellan dessa två värden är organisationens legitimitet hotad. Legitimitet är inget konstant tillstånd utan förändras över *tid* och *plats* beroende på hur och var organisationen verkar. Företag kan sägas vara beroende av legitimitet för att överleva och på så vis kan det betraktas som en viktig resurs. Denna resurs kan företagen förvalta genom att använda olika kommunikationsstrategier. Företag kan använda sig av olika strategier för att öka, behålla eller återfå intressenternas förtroende. För ett företag som strävar efter legitimitet

är det viktigt att intressenterna *uppfattar* dess handlingar som legitima snarare än att det organisationen *gör* faktiskt är legitimt. Därmed kan kommunikationen genom hållbarhetsrapporterna vara av stor vikt för företagen. En organisation kan avvika från de sociala normerna och fortfarande behålla sin legitimitet om detta aldrig uppdagas eftersom legitimitet inte är ett abstrakt mått på rättfärdighet utan snarare ett mått på hur samhället har uppfattat organisationers handlingar. (Deegan, 2014)

Frivillig hållbarhetsredovisning är en kommunikationsmetod som företagen använder för att vinna legitimitet. Genom denna kan företagen kommunicera med intressenterna och visa att de följer samhällets värderingar. Ett lagstadgat krav att redovisa en hållbarhetsrapport kan spela en stor roll i legitimitetsdynamiken mellan företaget och dess intressenter. När det blir obligatoriskt att redovisa vissa hållbarhetsaspekter har företag svårare att presentera endast symbolisk information utan reell substans. Det obligatoriska kravet kan i teorin förhindra att företagen presenterar information i rapporten som snedvrider och skönmålar bilden av dess verksamhet. På så vis skiftar legitimitetsdynamiken och företagen måste eventuellt använda andra strategier för att uppnå legitimitet. (Luft Mobus, 2005)

Milne et al (2014) menar dock att hållbarhetsredovisning alltid är driven, på ett eller ett annat sätt, av företagets strategiska mål oavsett vilken form den har. Därmed innehåller företagens rapporter alltid ett välavvägt budskap och har ett utstuderat syfte. Den rapport som företagen tillhandahåller är ett resultat av hur företagen har upplevt och tolkat den press samhället utsätter dem för och genom att rapportera bidrar de till samhällsdiskursen som formar allmänhetens uppfattning. Myndigheter, intresseorganisationer och media påverkar också den allmänna diskursen genom att delta i debatten och det är allt detta tillsammans som formar våra förväntningar och värderingar vilket leder till att lagar utformas som kräver att företag tar större ansvar (till exempel genom redovisning). Milne et al (2014) beskriver sedan ett flertal teorier som kan användas för att beskriva varför företag redovisar en hållbarhetsrapport. Då det finns ett existerande regelverk som kräver att företagen hållbarhetsredovisar kan två förhållningssätt identifieras, det ena är proaktivt där företagen resonerar som så att de vill vara bra på att uppfylla lagkravet och tillhandahålla en hel och rättvis redovisning som följer både formen och andan i lagkravet. Det andra förhållningssättet är reaktivt där företagen anser att lagkravet inte är välutformat och därmed ignorerar det. Företagens strategi går då ut på att hålla en låg profil och se vad som händer, kanske behöver de göra något åt situationen om revisorer eller någon annan myndighet reagerar men innan dess gör företagen ingenting. De är inte rädda för sanktionerna om de skulle åka fast. (Milne et al 2014)

5. Metod och forskningsdesign

5.1. Bransch

Frostenson et al (2018) menar att olika typer av branscher för med sig olika sorters påverkan på omgivningen och att hållbarhetsrapporterande företag därmed måste identifiera vad som är väsentligt för rapporteringen i sin specifika bransch. Eftersom väsentlighetsaspekterna påverkas av branschkontexten tar undersökningen utgångspunkt i företag som är verksamma inom modebranschen. Branschen kan klassificeras enligt standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI) i huvudgrupp 47 ”Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar” och undergrupp 47.71 ”Specialiserad butikshandel med kläder” (Statistiska centralbyrån 2007). SNI-koden har använts i studien för att samla de företag som är verksamma inom modebranschen. Då SNI ingår i ett internationellt system av ekonomiska klassifikationer styrs det av EU:s näringsgrensstandard NACE. SNI är identiskt med NACE på de fyra första nivåerna avdelning, huvudgrupp, grupp och undergrupp. SNI 2007 är den nuvarande versionen av SNI och motsvaras av NACE rev. 2. (Statistiska centralbyrån 2018)

5.2. Urval av företag och rapporter

De företag som är relevanta för undersökningen är de som uppfyller fler än ett av villkoren i ÅRL 6 kap 10 § och därmed sedan räkenskapsåret 2017 varit tvungna att redovisa en hållbarhetsrapport. Dessa villkor är följande

- ”1. medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 250,
2. företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 175 miljoner kronor,
3. företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 350 miljoner kronor.”

Det finns med andra ord tre möjliga kombinationer av dessa villkor som företagen ska ha uppfyllt både räkenskapsår 2015 och 2016. De tre kombinationerna redovisas i tabell 1.

Kombination 1	Nettoomsättning 350 miljoner SEK	Balansomslutning 175 miljoner SEK
Kombination 2	Balansomslutning 175 miljoner SEK	Över 250 anställda
Kombination 3	Nettoomsättning 350 miljoner SEK	Över 250 anställda

Tabell 1: Möjliga kombinationer av villkoren (2018)

För att identifiera de företag som uppfyller lagkraven genomfördes tre sökningar på Orbis som är en databas med omfattande finansiell information om företag över hela världen (Orbis 2018). Följande kriterier användes vid sökningen.

Det första kriteriet som ställdes upp vid sökningen var att de ifrågavarande företagen ska ha sitt säte i Sverige. Detta genom att variabeln ”World region/Country/Region in country” sattes till ”Sweden”. Därefter avgränsades sökningen till företag som har NACE rev. 2 koden 4771 genom att variabeln ”NACE Rev. 2 (Primary codes only)” sattes till ”4771 - Retail sale of clothing in specialised stores”. Därefter genomfördes tre sökningar med de tre möjliga kombinationerna vilka presenterats i tabell 1. Den första sökningen avgränsades till företag som uppfyller både omsättnings- och balansomslutningskravet genom att variabeln ”Operating revenue (turnover)” sattes till minst 350 miljoner SEK och att variabeln ”Total assets” sattes till minst 175 miljoner SEK för räkenskapsåren 2015 och 2016. Denna sökning identifierade 25 stycken företag. Den andra sökningen avgränsades till företag som uppfyller både omsättningskravet samt kravet på antalet anställda genom att variabeln ”number of employees” sattes till minst 250 stycken. Denna sökning identifierade 16 stycken företag, dessa företag fanns redan representerade i resultatet från den första sökningen. Den tredje sökningen avgränsades till företag som uppfyller både balansomslutningskravet samt kravet på minst 250 anställda genom de villkor som presenterats ovan. Sökningen identifierade 16 stycken företag, dessa var också representerade i resultatet från den första sökningen. De 25 företagen som identifierades genom sökningarna presenteras i bilaga 1.

Av de 25 företag som identifierades baseras undersökningen på de företag som år 2017 upprättat en hållbarhetsrapport i enlighet med det *svenska* lagkravet. Flera av de företag som identifierades ingår utländska koncerner och behöver inte redovisa en hållbarhetsrapport när en sådan rapport har upprättats av koncernen (6 kap 10 § 2 st ÅRL). Då de utländska koncernerna inte påverkas av det svenska lagkravet har dessa företag uteslutits från undersökningen. Undersökningen baseras på de företag som uteslutande är verksamma inom modebranschen och därmed har de företag som är verksamma inom fler näringsgrenar exkluderats. För att få ett jämnt urval har även H&M och KappAhl uteslutits från undersökningen, dessa företags omsättning är flera gånger högre än de övriga företagens. Det återstår då nio företag som är verksamma inom modebranschen och som redovisar en hållbarhetsrapport för 2017. Dessa företag är Departments and Stores, Polarn och Pyret samt Brothers som ingår i koncernen RNB Retail and Brands, Filippa K, Gant, Gina Tricot, Indiska, Lager 157, och Lindex.

De ifrågavarande företagens hållbarhetsrapporter för år 2016 och 2017 granskas. CONI-modellen användes ursprungligen för att granska hållbarhetsrapporter fem år tillbaka i tiden då Beck et al (2010) ämnade visa trender i redovisningen av miljöaspekter. Då uppsatsens syfte är att granska hur *lagkravet*, som implementerades år 2017, påverkar de ifrågavarande företagens hållbarhetsrapporter finns det emellertid ingen anledning att gå fem år tillbaka i tiden.

5.3. CONI-modellen

För att undersöka hur lagkravet kan ha förändrat de berörda företagens hållbarhetsrapporter används en reviderad version av CONI-modellen som utvecklats av Beck, Campbell och Shrives och publicerades i *The British Accounting Review* 2010. En innehållsanalys av denna typ lämpar sig väl för studien då det är en "öppen" forskningsmetod som är enkel att göra replikationer och uppföljningsstudier på (Bryman et al 2013). Eftersom det endast finns årsredovisningar sedan ett år tillbaka som omfattas av lagkravet kan denna metod med fördel användas om några år då lagen kan ha fått större genomslag.

CONI-modellen har utvecklats som ett svar på de studier av hållbarhetsrapporter som genomfördes under 80- och 90-talen. Dessa studier lade stor vikt vid att mäta förekomsten av vissa ord samt utvärdera dem efter förutbestämda standarder som GRI eller UNEP.

Kvantitativa studier var mycket vanliga medans få studier undersökte vad de ord som mättes faktiskt betydde. Som ett komplement till det kvantitativa angreppssättet utvecklades CONI-modellen, där man även mäter "the level of information" i hållbarhetsrapporten. Detta ger svar på hur detaljerad informationen i hållbarhetsrapporten är vilket kan ge en indikation på innehållets kvalitet. (Beck et al 2010) Enligt Beck et al (2010) måste man dock vara försiktig med att hävda att man genom en innehållsanalys kan mäta kvalitet, det krävs då normalt att man också samlar in information om vad intressenterna tycker. Denna studie anpassar CONI-modellen och fokuserar då på de väsentliga hållbarhetsaspekter som modebranschens intressenter identifierat (se avsnitt 5.3.1.). Den information som presenteras i de ifrågavarande företagens hållbarhetsrapporter kategoriseras och sorteras in i en matris enligt tre steg vilka kommer beskrivas i detta kapitel.

5.3.1. Steg 1

Det första steget i CONI-modellen går ut på att kategorisera hållbarhetsrapportens innehåll efter de ämnen som behandlas. Indelningen syftar till att lokalisera och strukturera relevant information till analysen. Den ursprungliga CONI-modellen bestod av 12 huvudkategorier

och 48 underkategorier vilka fokuserade på miljöaspekter. (Beck et al 2010) CONI-modellens kategorisering har anpassats efter lagändringens krav på hållbarhetsrapportens innehåll och presenteras i tabell 2, dessa kategorier behandlar förutom miljöaspekter, sociala- och personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter samt korruption.

Kategori	Beskrivning	Underkategori
Miljö	Information om de aktuella och förutsebara konsekvenserna av företagets verksamhet på miljön och i förekommande fall på hälsa och säkerhet.	1. Bomull
		2. Återvunnet material
		3. Energiförbrukning vid produktionen
		4. Vattenhantering
		5. Luftförorening
		6. Kemikalieanvändning
		7. Textilavfall
		8. Plastanvändning
		9. Transport
Personal	Information om arbetsvillkor.	10. Föreningsfrihet och kollektivavtalsförhandlingar
		11. Löner och förmåner
		12. Arbetstid
		13. Åtgärder för att öka säkerheten och minska risken för arbetsolyckor
		14. Arbetsplatsolyckor
Sociala förhållanden	Information om åtgärder som har vidtagits för att säkerställa jämställdhet och bekämpa diskriminering.	15. Könsfördelningen i bolagets ledning
		16. Bekämpande av diskriminering
Respekt för mänskliga rättigheter	Information om åtgärder för förebyggande av brott mot de mänskliga rättigheterna.	17. Människohandel, tvångsarbete (trafficking)
		18. Bekämpande av barnarbete
Korruption	Information om befintliga styrmedel för att bekämpa korruption.	19. Bekämpning av korruption

Tabell 2: Reviderad version av CONI-modellens första steg (2018)

I bilaga 2 presenteras detaljerad information om varför varje ämnesområde har valts. Eftersom syftet är att undersöka hur redovisningen av väsentlig hållbarhetsinformation har förändrats sedan lagkravet trädde i kraft motiveras kategorierna av att modebranschens

intressenter har önskat ta del av denna typ av information. Kategorierna baseras på en undersökning som GRI har låtit göra bland modebranschens intressenter där de har fått peka ut hållbarhetsaspekter som de vill ska redovisas utifrån de utmaningar och möjligheter som modebranschen står inför (GRI 2013). Resultatet av GRIs undersökning kan ses som intressenternas förslag på information som bör presenteras i hållbarhetsrapporten och därmed läggs stor vikt vid dessa (GRI 2013).

För att kategorisera och identifiera innehållet i hållbarhetsrapporterna har de sökord som presenteras i bilaga 3 använts i sökgränssnittet för programmet Förhandsvisning version 10.1. Därefter har den kategoriserade informationen förts över till ordbehandlingsprogrammet Microsoft Word version 15.25 där steg 2 och 3 genomförts.

5.3.2. Steg 2

När hållbarhetsredovisningens innehåll har kategoriserats enligt steg ett, utvärderas den baserat på hur detaljerad informationen som presenteras är. Informationen sorteras in i ett schema på fem nivåer (se tabell 3). Informationen som presenteras på den första nivån är deskriptiv och definierar endast hållbarhetsfrågan utan att behandla några detaljer. Informationen som presenteras på den andra nivån är mer kvalitativ, detaljerad och förklarande. (Beck et al 2010)

Om informationen som presenteras i hållbarhetsredovisningen är numerisk hamnar den på nivå tre, fyra eller fem. Numerisk information hamnar här eftersom den kan anses ge läsaren mer information än den som endast är deskriptiv. Ofta berör numerisk information utsläpp, avfall eller resursförbrukning. På den fjärde nivån förklaras den numeriska informationen och ytterligare detaljer presenteras. Den femte och sista nivån kompletteras den numeriska informationen av en jämförelse med antingen tidigare år, en trend eller ett branschmedeltal. Denna typ av information har ansetts mer värdefull för läsaren eftersom den sätter siffran i ett sammanhang. Det kan tilläggas att i de fall information uteblev inom en underkategori angavs det med en nolla, vilket kan ses som den sjätte nivån. (Beck et al 2010) Då en osäkerhet uppstod gällande vilken nivå informationen skulle hänföras till valdes konsekvent den lägre nivån.

Det lyfts fram i *prop. 2015/16:193* och i *dir 2014/95/EU* att det lagstadgade kravet på hållbarhetsredovisning syftar till att göra icke-finansiell information mer transparent och jämförbar. Steg 2 i CONI-modellen bygger som ovan nämnts på indelning av information i

fem nivåer där numerisk informationen värderas högre än deskriptiv. Numerisk information värderas högre då den kompletteras med kvalitativa förklaringar och ännu högre ifall informationen jämförs eller sätts i relation till något annat. (Beck et al 2010) Mot bakgrund av att CONI-modellen tar hänsyn till dessa faktorer fungerar steg 2 som en bedömningsmatris för att värdera informationen utifrån ett transparens- och jämförelseperspektiv.

Jämförelseperspektivet fångas upp i matrisen då numerisk information i regel är lättare att jämföra än deskriptiv information och samtidigt premieras kompletterande deskriptiv information av förklarande och jämförande karaktär som kan sägas fånga upp både transparens- och jämförelseperspektivet.

Nivå	Definition
1	Rent deskriptiv information, en beskrivning av hållbarhetsfrågan. Tillför endast få detaljer.
2	Rent deskriptiv information, behandlar hållbarhetsfrågans problem och detaljer.
3	Numerisk information, presenterar hållbarhetsfrågan i siffror.
4	Numerisk information, behandlar utöver den numeriska informationen problem och detaljer relaterat till hållbarhetsfrågan.
5	Numerisk information, behandlar utöver den numeriska informationen problem och detaljer relaterat till hållbarhetsfrågan samt jämför siffrorna med tidigare år.
(0)	Ingen information ges.

Tabell 3: CONI-modellens andra steg översatt till svenska (2018)

5.3.3. Steg 3

Det tredje steget i CONI-modellen utgörs av en volymetrisk mätning av den kategoriserade informationen. I detta steg räknas antal beskrivande ord för respektive underkategori vilket ger en indikation på hur viktig varje underkategori är för företaget. För att räkna antalet ord som beskriver varje kategori har teckenräknaren i programmet Microsoft Word använts.

5.3.4. Metodens för- och nackdelar

En innehållsanalys är en öppen forskningsmetod och därmed enkel att göra replikationer och uppföljningsstudier på. Eftersom det endast finns årsredovisningar sedan ett år tillbaka som omfattas av lagändringen kan metoden användas igenom om några år då lagändringen har fått större genomslag. Det är dessutom lätt att validera resultatet av undersökningen. Då CONI-modellen tar hänsyn till nivån på informationen har den även ett kvalitativt inslag och är inte bara en binär mätning av information vilket kvantitativa innehållsanalyser ofta får kritik för. (Bryman et al 2013) En vanlig kritik som framförs mot innehållsanalyser är att den

underliggande verksamheten inte granskas då det enda som granskas är det som företagen skriver att de gör, en brist som även denna modell har (Holton, 2005).

För att besvara delsyfte två som har metodologisk karaktär har forskningsfrågan ”hur går det att använda den reviderade versionen av CONI-modellen för att mäta förändringar i företagens hållbarhetsredovisning?” utvecklats. Därmed diskuteras de praktiska aspekterna av metodens för- och nackdelar i resultatkapitlet.

6. Resultat

Av de nio företag som granskats redovisade sex företag en hållbarhetsrapport år 2016. Dessa företag samt den rapportform som de använde presenteras i tabell 4. Gant, Indiska och Lager 157 redovisade ingen hållbarhetsrapport år 2016.

Företag	Rapportform 2016
Brothers	Ingår i koncernen RNB Retail and Brands, en separat hållbarhetsrapport för hela koncernen publicerades på dess hemsida.
Departments and Stores	
Polarn och Pyret	
Filippa K	Separat rapport som publicerades på www.filippa-k.com
Gina Tricot	Separat rapport som publicerades på www.ginatricot.com
Lindex	Separat rapport som publicerades på www.lindex.com

Tabell 4: sammanställning av de företag som redovisade en hållbarhetsrapport år 2016 (2019)

Den rapportform som respektive företag använt år 2017 presenteras i tabell 5.

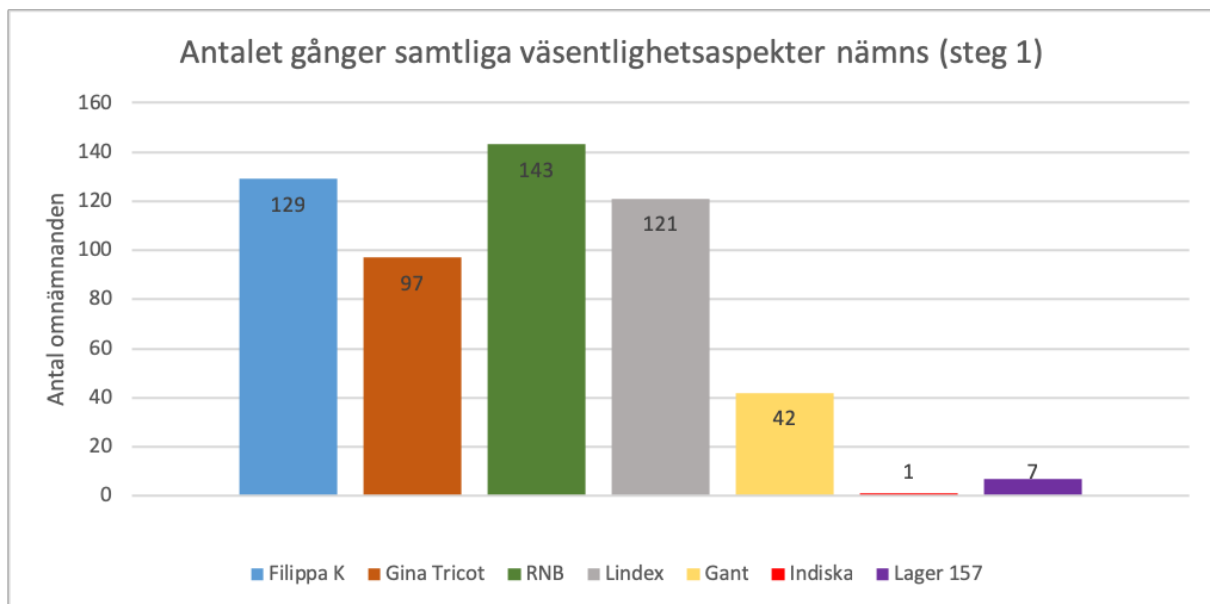
Företag	Rapportform 2017
Brothers	Ingår i koncernen RNB Retail and Brands, en separat hållbarhetsrapport för hela koncernen publicerades på dess hemsida.
Departments and Stores	
Polarn och Pyret	
Filippa K	Separat rapport som publicerades på www.filippa-k.com
Gant	Separat rapport som publicerades på www.gant.se
Gina Tricot	Separat rapport som publicerades på www.ginatricot.com
Indiska	Integrerad hållbarhetsrapport i årsredovisningen
Lager 157	Integrerad hållbarhetsrapport i årsredovisningen
Lindex	Separat rapport som publicerades på www.lindex.com

Tabell 5: sammanställning av de företag som redovisade en hållbarhetsrapport år 2017 (2019)

6.1. Hur skiljer sig de granskade företagens hållbarhetsrapporter år 2017 åt i frågan om omfattning och nivå på informationen?

De företag som redovisade en hållbarhetsrapport år 2016 rapporterar år 2017 betydligt fler väsentlighetsaspekter än de företag som aldrig tidigare upprättat en hållbarhetsrapport. Detta

ser man tydligt i figur 1 som beskriver hur många gånger samtliga väsentlighetsaspekter behandlas i respektive företags hållbarhetsrapport (steg 1 i CONI-modellen).

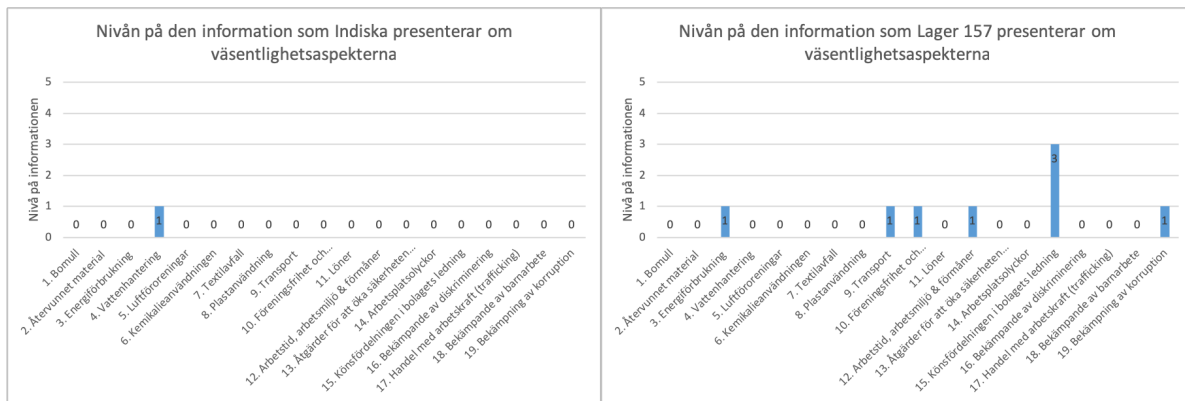
Figur 1: Antalet gånger samtliga väsentlighetsaspekter nämns år 2017 (2019)

Indiska och Lager 157 som inte upprättat en hållbarhetsrapport tidigare redovisar en respektive sju hållbarhetsaspekter vardera och skiljer sig därmed från de övriga företagen i undersökningen. De presenterar sina respektive hållbarhetsrapporter som en integrerad del i årsredovisningen och den är mycket mindre omfattande än resterande företags rapporter. Lager 157s hållbarhetsrapport består av totalt 237 ord varav 169 av dessa beskriver de sju väsentlighetsaspekterna som identifierats. Detta kan jämföras med RNB som rapporterar flest väsentlighetsaspekter, närmare bestämt 143 stycken, koncernens hållbarhetsrapport består av totalt 15 929 ord varav 6 444 av dessa beskriver väsentlighetsaspekter.

Indiska redovisar endast en väsentlighetsaspekt i sin integrerade hållbarhetsrapport och dess hållbarhetsrapport består av 466 ord varav 21 av dessa beskriver väsentlighetsaspekten. Till skillnad från Lager 157 har dock Indiska en hemsida där de kommunicerar med intressenterna om sitt hållbarhetsarbete, www.indiska.com/se/Sustainability. Denna hemsida har dock inte granskats eftersom den stod utanför undersökningens omfattning.

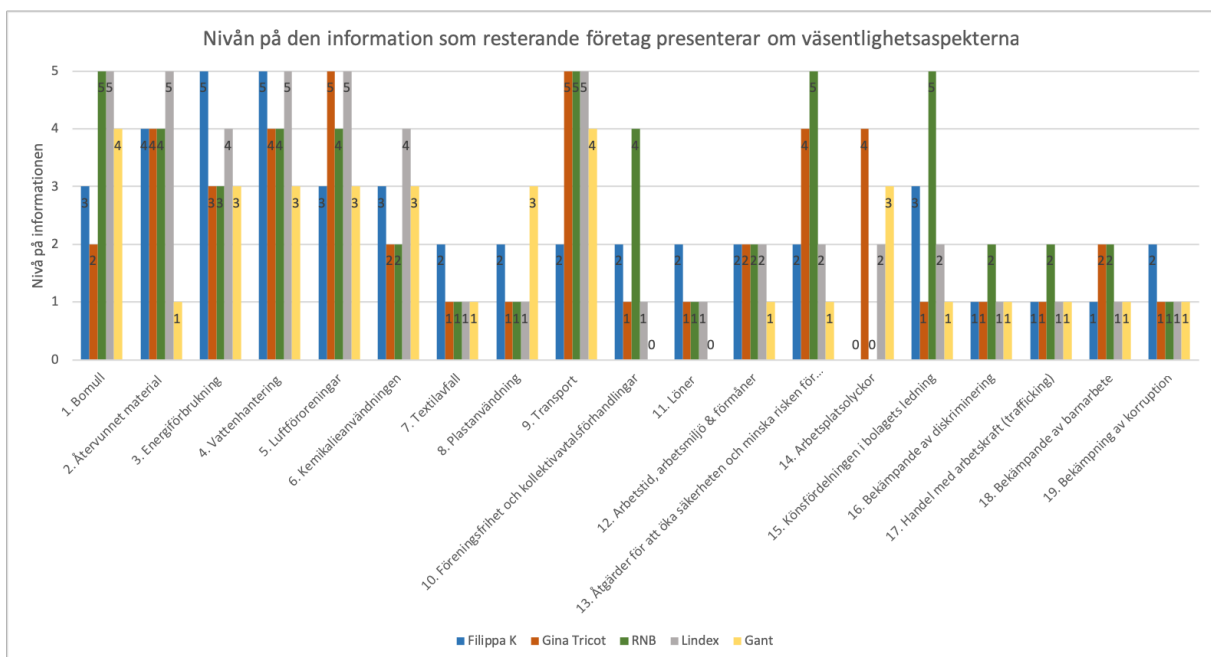
Jämför man nivån på den information (steg 2 i CONI-modellen) som Indiska och Lager 157 presenterar i sina hållbarhetsrapporter skiljer den sig också från övriga företagens där Indiska endast når upp till den första nivån för sin väsentlighetsaspekt. Se figur 2 för nivån på den

information som presenteras i Indiskas respektive Lager 157s hållbarhetsrapport.

Figur 2 Nivån på den information som Indiska och Lager 157 presenterar om väsentlighetsaspekterna (2019)

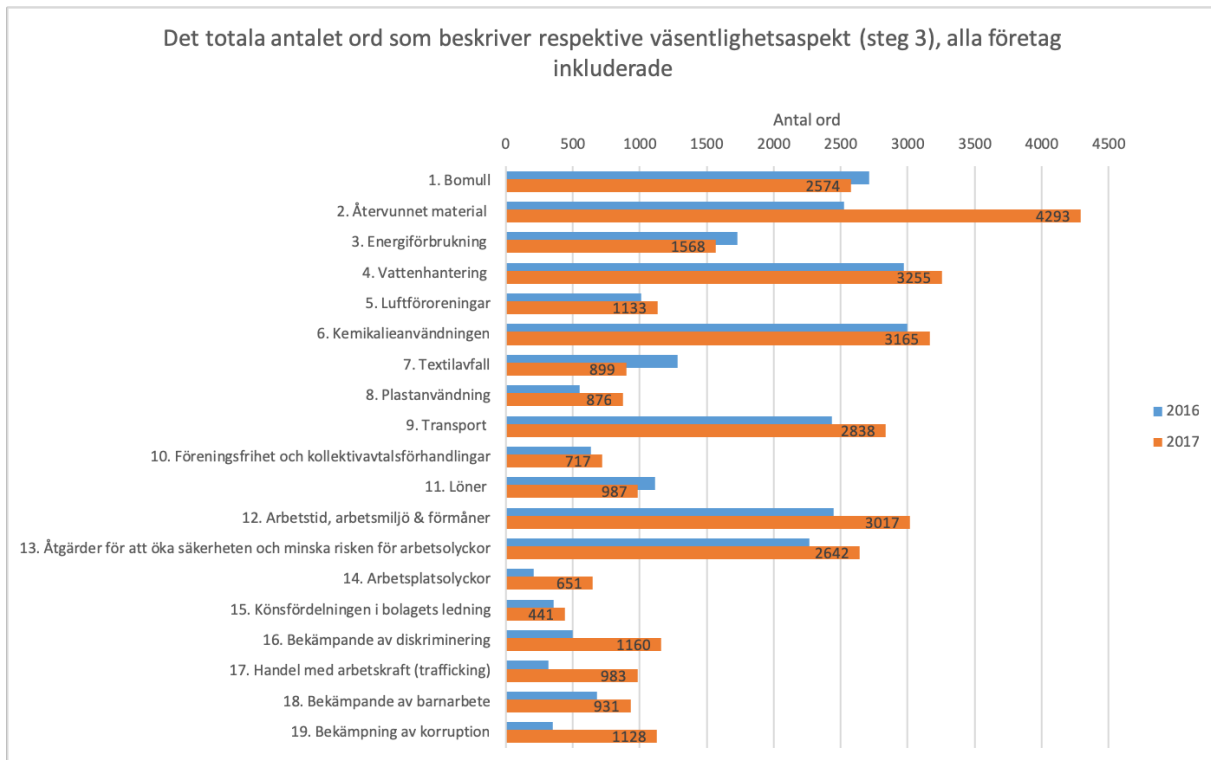
Detta kan jämföras med nivån på den information som resterande företag presenterar i sina hållbarhetsrapporter som når upp till en betydligt högre nivå, se figur 3.

Figur 3 Nivån på den information som resterande företag presenterar om väsentlighetsaspekterna (2019)

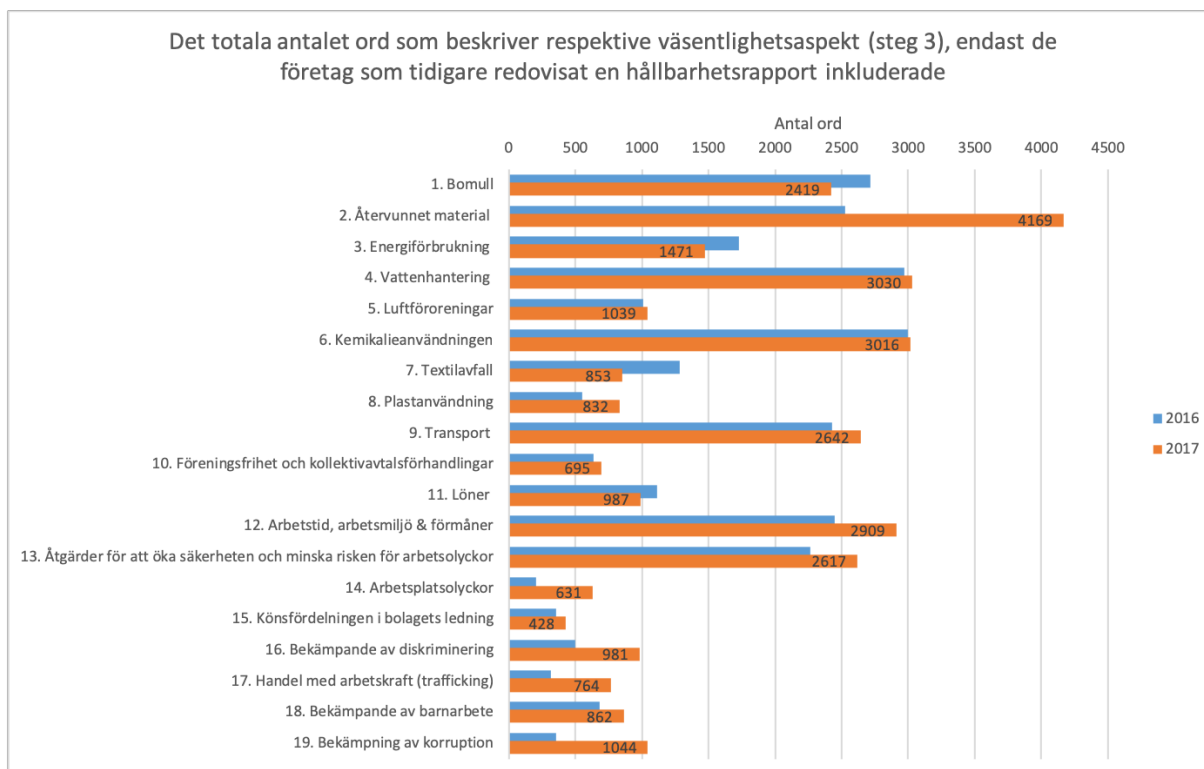
Även om Gant inte har redovisat en hållbarhetsrapport tidigare, och år 2017 presenterar en hållbarhetsrapport som är mindre omfattande än de övriga företagens (se figur 1), så håller nivån på den information om väsentlighetsaspekterna som presenteras nästan samma kvalitet som de övriga företagens. Se figur 3.

6.2. Hur skiljer sig de granskade hållbarhetsrapporterna åt mellan åren 2016 - 2017?

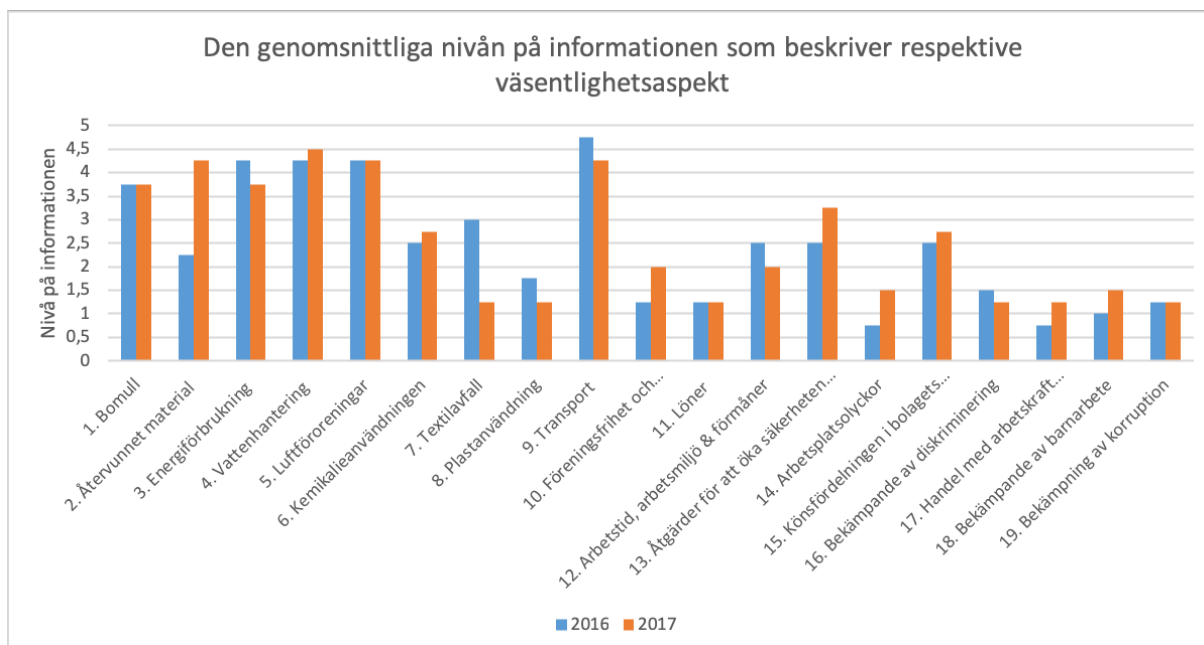
Figur 4 Det totala antalet ord som beskriver respektive väsentlighetsaspekt, alla företag inkluderade (2019)

Figur 4 visar att det totala antalet ord som beskriver respektive väsentlighetsaspekt huvudsakligen ökar år 2017. Detta beror delvis på att Gant, Indiska och Lager 157 inte redovisade någon hållbarhetsrapport år 2016 men gjorde så år 2017 och därmed ökar deras rapporter det totala antalet rapporterade ord. Exkluderar man dessa företags rapporter från undersökningen ser man dock fortfarande att det totala antalet ord som beskriver respektive väsentlighetsaspekt ökar år 2017, detta gäller främst de aspekter som rör personal, sociala frågor, mänskliga rättigheter samt korruption. Se figur 5.

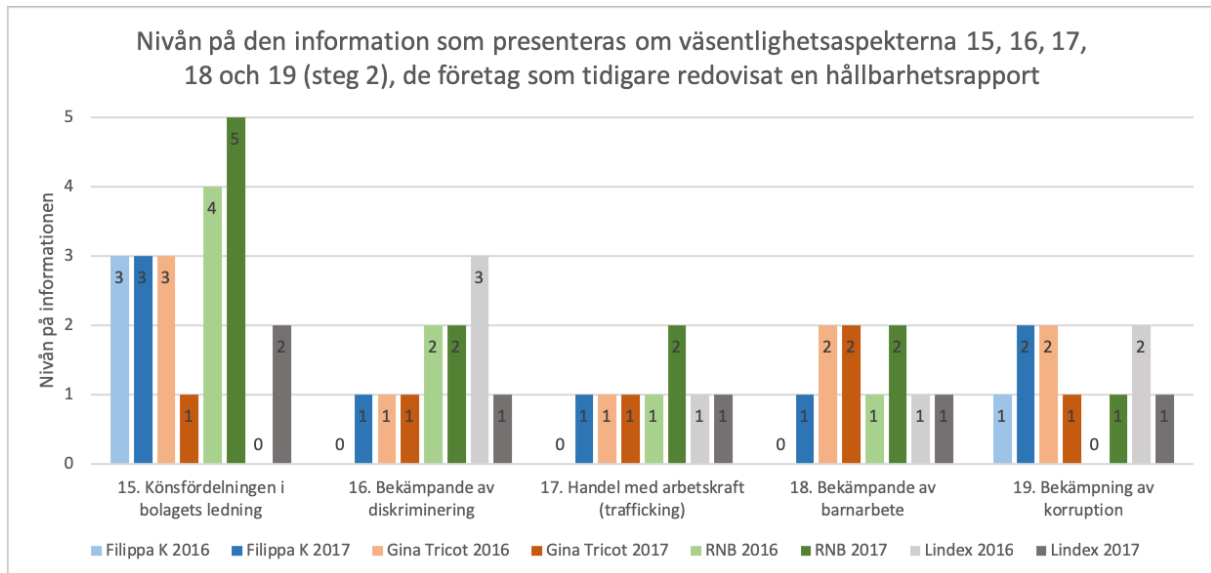
Figur 5 Det totala antalet ord som beskriver respektive väsentlighetsaspekt, endast de företag som tidigare redovisat en hållbarhetsrapport inkluderade (2019)

Däremot har ökningen i antalet ord som beskriver varje väsentlighetsaspekt inte bidragit till någon signifikant förbättring i nivån på den information som presenteras vilket figur 6 visar.

Figur 6 Den genomsnittliga nivån på informationen som beskriver respektive väsentlighetsaspekt (2019)

De väsentlighetsaspekter som berör sociala frågor, mänskliga rättigheter och korruption beskrivs med fler ord år 2017 jämfört med referensåret 2016 vilket figur 5 visar. Däremot visar figur 6 att nivån på den information som presenteras om dessa aspekter inte stigit markant. Figur 7 visar hur nivån på informationen om dessa väsentlighetsaspekter har förändrats på företagsnivå, där RNB och Filippa K redovisar en högre nivå av informationen år 2017 jämfört med år 2016 i fyra av fem kategorier.

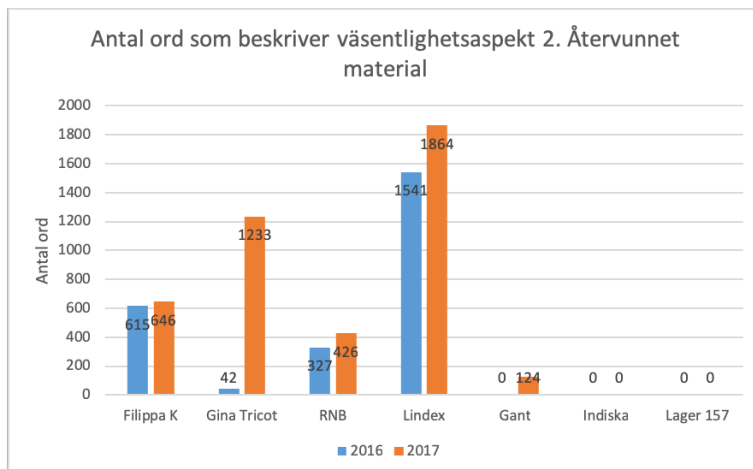
Figur 7 Nivån på den information som presenteras om väsentlighetsaspekterna 15, 16, 17, 18 och 19, de företag som tidigare redovisat en hållbarhetsrapport

Det som utmärker de väsentlighetsaspekter som berör sociala frågor, mänskliga rättigheter och korruption är att nivån på den information som företaget presenterar är relativt låg. För ämnena 17, 18 och 19 redovisar företagen endast information på nivå ett och två vilket betyder att den är rent deskriptiv.

6.3. Hur går det att använda den reviderade versionen av CONI-modellen för att mäta förändringar i företagens hållbarhetsredovisning?

Eftersom de väsentlighetsaspekter som granskades är tätt sammanknutna med varandra, så som till exempel ”luftföroreningar” och ”transport”, så berörde samma textstycke ibland flera olika väsentlighetsaspekter och räknades därmed flera gånger i undersökningen. Detta är naturligtvis en brist i modellen då man inte kan lägga ihop antalet ord som beskriver varje väsentlighetsaspekt (steg 3) för att säga något om hur stor andel av hållbarhetsrapporten som är så att säga ”väsentligt innehåll”. Samma stycke text kan ingå i antalet ord som beskriver till exempel både ”bomull” och ”vattenhantering” och därmed kommer det totala antalet väsentliga ord vara missvisande om man räknar ihop kategorierna. Eftersom alla företag rapporterar på olika sätt och därmed använder olika ord och begrepp är det dock viktigt att

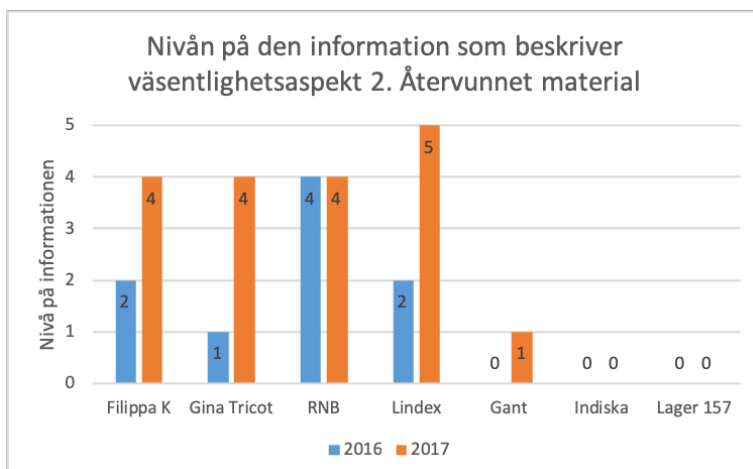
använda de delvis överlappande kategorierna för att fånga upp alla aspekter som intressenterna anser är viktiga.

Figur 8 Antal ord som beskriver väsentlighetsaspekt 2. Återvunnet material (2019)

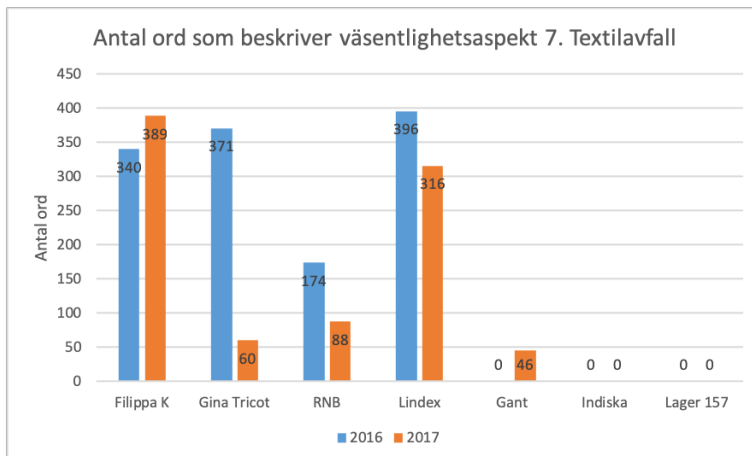
Återvunnet material är den kategori som sticker ut i undersökningen eftersom antalet ord som beskriver denna väsentlighetsaspekt har ökat markant mellan år 2016 och 2017. Som figur 8 visar är det Gina Tricot som står för den största delen av denna ökning då de beskriver denna väsentlighetsaspekt med fler än 1000 ord år 2017. En möjlig förklaring till detta är att Gina Tricot år 2016 redovisade sin hållbarhetsrapport på svenska medan de år 2017 gick över till engelska. Det innebär att olika sökord har använts, det första på svenska och det andra på engelska, och att det engelska sökordet kanske fångade upp mer information.

Figur 6 och 9 visar dock att nivån på informationen om återvunnet material har ökat för alla företag i undersökningen.

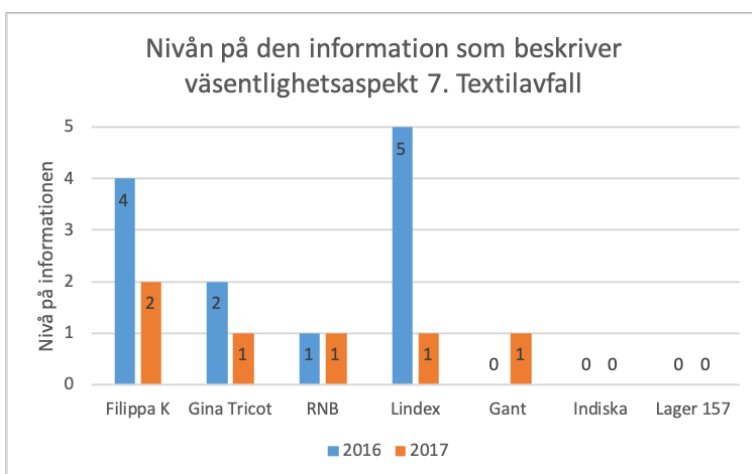

Figur 9 Nivån på den information som beskriver väsentlighetsaspekt 2. Återvunnet material (2019)

En väsentlighetsaspekt som är tätt sammanknuten med återvunnet material är textilavfall. Där har informationsmängden och informationsnivån istället minskat år 2017 vilket syns i figur 10 och 11. För Filippa K, Gina Tricot och Lindex noteras att förändringen i informationsmängden och informationsnivån på dessa två kategorier följer varandra åt, det vill säga den ena kategorin ökar i mängd medans den andra minskar.

Figur 10 Antal ord som beskriver väsentlighetsaspekt 7. Textilavfall (2019)

Figur 11 Nivån på den information som beskriver väsentlighetsaspekt 7. Textilavfall (2019)

Genom att tillämpa den reviderade versionen av CONI-modellen är det därmed möjligt att identifiera vilka väsentlighetsaspekter som är tätt sammankopplade med varandra och se hur företagen skiftar fokus i hållbarhetsrapporten vilket motiverar användningen av de delvis

överlappande väsentlighetsaspekterna.² Denna fördel överväger den ovan nämnda nackdelen med att kategorierna på grund av sammankopplingen inte kan slås ihop.

Man kan dock ifrågasätta hur lämplig CONI-modellens steg 2 är för att mäta informationsnivån om väsentlighetsaspekterna som berör sociala frågor, mänskliga rättigheter, personal och korruption då dessa kan vara svåra att mäta numeriskt och därmed har svårt att nå en högre nivå. Kanske hade det varit mer ändamålsenligt att använda någon annan definition av vad som egentligen utgör användbar information för intressenterna och på så vis vidareutveckla CONI-modellens andra steg.

² Anmärkning: Det kan vara värdefullt att analysera *varför* företagen 2017 fokuserar mer på återvunnet material och mindre på textilavfall. Då denna uppsatsens syfte är att undersöka hur lagkravet kan ha påverkat berörda företags hållbarhetsrapporter och lagkravet inte i detalj reglerar varken återvunnet material eller textilavfall ligger det *inte* nära till hands att anta att lagkravet orsakat denna förändring, därmed faller denna analys utanför uppsatsen omfattning.

7. Analys

Indiska och Lager 157s hållbarhetsrapporter skiljer sig från de övriga företagens rapporter eftersom de behandlar endast en respektive sju väsentlighetsaspekter på en förhållandevis låg nivå (se figur 1 och 2). Detta kan bero på att de tidigare inte har redovisat en hållbarhetsrapport och därmed inte har hunnit utveckla ett system för att samla och mäta denna typ av information. Farneti et al (2018) pekar på just detta och menar att företag som inte har haft dessa krav på sig tidigare behöver tid på sig att utveckla ett system för redovisningen.

Gant har inte heller redovisat en hållbarhetsrapport tidigare och även de rapporterar färre väsentlighetsaspekter än övriga företag (se figur 1) vilket stöder Farneti et als (2018) uppfattning att företagen behöver tid på sig att utveckla ett system för att kunna upprätta denna typ av rapport. Trots att Gants hållbarhetsrapport är mindre omfattande än de övriga företagens så håller nivån på den information som presenteras nästan samma kvalitet som Filippa K, Gina Tricot, RNB och Lindex hållbarhetsrapporter (se figur 3). Att den information som Gant presenterar i sin hållbarhetsrapport håller en relativt hög nivå betyder att Gant har ett enligt Milne (2014) proaktivt förhållningssätt till lagkravet och strävar efter att tillhandahålla en hel och rättvis redovisning som följer både formen och andan i lagkravet. Trots att de ännu inte har hunnit bygga upp ett färdigt system för att kunna upprätta lika omfattande rapporter som de övriga företagen strävar Gant efter att vara bra på att hållbarhetsrapportera och vill uppfylla lagkravet.

Indiska och Lager 157 visar det motsatta förhållningssättet till lagkravet, det Milne et al (2014) kallar reaktivt. Indiska och Lager 157 rapporterar om en respektive sju väsentlighetsaspekter (se figur 1) vilket betyder att de inte har utrett vilken information som är viktig för intressenterna. Vidare tillhandahåller de information på en förhållandevis låg nivå (se figur 2 och 3) vilken är mindre användbar för intressenterna. Den information som Indiska presenterar om sin enda väsentlighetsaspekt når upp till nivå ett (se figur 2) vilket betyder att den endast definierar väsentlighetsaspekten utan att säga något om hur Indiska själv agerar i frågan (se tabell 3: CONI-modellens andra steg översatt till svenska). Denna information kan därmed inte användas av intressenterna som beslutsunderlag. Det är tveksamt om Indiska ens uppfyller lagkravet och man kan anta att de, som Milne et al (2014) beskriver det, ”försöker hålla låg profil” och se vad som händer. Företag som visar det reaktiva förhållningssättet kännetecknas av att de inte är rädda för eventuella sanktioner och det spelar kanske inte Indiska någon roll om de uppfyller lagkravet eller inte. När ett företag visar ett reaktivt

förhållningssätt till ett lagstadgat redovisningskrav beror det på att företaget anser att lagkravet är dåligt utformat och därmed väljer att ignorera det. (Milne et al 2014)

Farneti et al (2018) kritiserar lagkravet på flera punkter, bland annat just dess vaga formulering. De menar att det inte finns någon vägledning som talar om hur väsentliga hållbarhetsaspekter ska identifieras vilket skapar en osäkerhet hos företagen som inte vet hur de ska redovisa för att uppfylla lagkravet. Eftersom Indiska och Lager 157 presenterar hållbarhetsrapporter med väldigt lite substans (se figur 2) är det sannolikt så att de på grund av lagtextens vaga formulering ser kravet som en börda vilket Farneti et al (2018) också ansåg var en stor risk med lagändringen. Enligt Farneti et al (2018) är sanktionerna för de företag som inte lever upp till lagkravet så pass låga att de inte kommer ha någon effekt alls vilket vi också ser när Indiska och Lager 157 antar ett reaktivt förhållningssätt till lagkravet. Det faktum att Indiska och Lager 157 lämnar en hållbarhetsrapport är ett uttryck av vad Farneti et al (2018) kallar en "tick-the-box approach" där de endast gör det minsta möjliga för att leva upp till lagkravet.

Kanske kommer Gant som visar ett proaktivt förhållningssätt till lagkravet att presentera en hållbarhetsrapport som är lika omfattande som resterande företags rapporter om några år då de haft mer tid på sig att utveckla ett system för att kunna lämna denna typ av rapport. Däremot är det tveksamt om Indiska och Lager 157 som visar ett reaktivt förhållningssätt kommer att utveckla sina hållbarhetsrapporter utöver den "tick-the-box approach" som de uppvisar år 2017. Farneti et al (2018) ställer sig tveksam till om lagkravet kommer att ha någon egentlig effekt just på grund av att det är så vagt formulerat och saknar både granskningsförfarande och kännbara sanktioner. Genom det proaktiva förhållningssättet håller Indiska och Lager 157 en låg profil och en "tick-the-box approach" kan enligt Farneti et al (2018) fungera då lagtextens vaga formulering gör att det inte finns några tydliga rätt och fel. Det skulle innebära att lagkravet inte leder till någon förändring i dessa företags sätt att redovisa och därmed misslyckas Europaparlamentet med sitt mål att få alla företag i Europa att redovisa på samma höga nivå (*dir 2014/95/EU*).

Samtidigt visar Figur 4 att det totala antalet ord som beskriver respektive väsentlighetsaspekt huvudsakligen ökar år 2017, detta gäller främst de aspekter som rör personal, sociala frågor, mänskliga rättigheter samt korrupktion (se figur 5). Detta resultat liknar det Solomon et al (2012) fick när de analyserade utvecklingen av integrerade hållbarhetsrapporter i Sydafrika efter ett krav på att större företag skulle redovisa en integrerad rapport implementerats där.

Deras slutsats är att lagstiftningen i Sydafrika har lett till ökat fokus på väsentlighet i redovisningen av sociala, miljömässiga och etiska aspekter såväl som en ökad tendens till att dessa frågor presenteras även numeriskt.

Denna studie visar dock inte några tydliga tecken på en signifikant förbättring av nivån på den information som presenteras, se figur 6. Figur 6 och 7 visar att företagen främst redovisar information om personal, sociala frågor, mänskliga rättigheter och korruption på nivå 1 och 2 vilket betyder att informationen är rent deskriptiv och inte innehåller några jämförelsemoment. Frågor om mänskliga rättigheter och korruption är dock svåra att mäta och därmed är det även svårt att nå en högre nivå för denna typ av information. CONI-modellen bygger bland annat på antagandet att numerisk information i regel är lättare att jämföra och därmed mer användbar för intressenterna än rent deskriptiv information. Därmed kommer numerisk information på en högre nivå. (Beck et al 2010) Att denna typ av information är svår att mäta menar Eccles et al (2012) är ett problem. De hävdar att den största utmaningen när det kommer till redovisning av icke-finansiell information består i att sätta en standard som håller lika hög kvalitet som den för finansiell information. Sektorsspecifika standarder för redovisning av hållbarhetsfrågor kan vara lösningen på problemet, hävdar Eccles et al (2012), då sådana kan göra det lättare för företag att mäta och rapportera om hållbarhetsaspekterna. Med sektorsspecifika standarder kan intressenter dessutom göra meningsfulla jämförelser mellan företagen (ibid.). Det ifrågavarande lagkravet utvecklar dock inte någon sektorsspecifik standard utan är flexibelt utformat så att branscherna själva ska kunna anpassa hållbarhetsrapporten (prop. 2015/16:193), det faktum att nivån på informationen i frågor om bland annat mänskliga rättigheter och korruption stannar på en låg nivå trots att antalet ord ökar (se figur 5 och 6) gör att man kan ifrågasätta om lagtextens vaga formulering är ändamålsenlig givet att man vill göra hållbarhetsrapporterna mer transparenta och jämförbara (*prop. 2015/16:193 jämte dir 2014/95/EU*).

Just lagtextens vaga formulering kritiserar även Farneti et al (2018) som menar att det är ett problem att en specifik standard för rapportens innehåll och form inte pekas ut i lagen. Det flexibla kravet gör det möjligt för företag som tidigare har redovisat en hållbarhetsrapport att fortsätta redovisa enligt det regelverk som använts tidigare och en betydande risk då är att det även efter lagkravets ikraftträdande är "business-as-usual" för dem. Detta kan vi se i figur 6 som visar att nivån på informationen om väsentlighetsaspekterna inte ökat nämnvärt mellan åren. Konsekvensen av att lagkravet är vagt formulerat blir då att de företag som tidigare har

redovisat en hållbarhetsrapport fortsätter att lämna en rapport på samma sätt som de alltid har gjort samtidigt som de företag som aldrig har redovisat en hållbarhetsrapport använder sig av en ”tick-the-box approach” där de gör det minsta möjliga för att leva upp till lagkravet och försöker hålla sig under radarn. Farneti et al (2018) konstaterar att det är en fin balansgång mellan att helt styra rapporteringen av hållbarhetsaspekter genom att sätta tydliga krav och en specifik standard och att använda ett flexibelt krav som möjliggör branschanpassning där stort ansvar läggs på företagen.

Fördelen med ett specifikt krav är enligt Farneti et al (2018) att det blir tydligt för företagen hur de ska leva upp till lagkravet och vilka aspekter som ska mätas och redovisas. Möjligen hade Indiska och Lager 157 redovisat fler väsentlighetsaspekter och på så vis presenterat en hållbarhetsrapport som var mer relevant för intressenterna om lagkravet hade givit mer vägledning i dessa frågor. Hade det å andra sidan varit för detaljerat finns det risk att dessa företag presenterat en rapport där de visserligen behandlat fler väsentlighetsaspekter men utan substantiellt innehåll, en annan variant av den så kallade ”tick-the-box approach”. Samtidigt visar resultatet att Gant som inte heller redovisat en hållbarhetsrapport tidigare presenterar en rapport med nästan samma nivå på informationen som de övriga företagen i undersökningen (se figur 3) varför det störta problemet inte ligger i lagkravets utformning utan företagens inställning till denna. Gant visar ett proaktivt förhållningsätt till lagkravet medans Indiska och Lager 157 visar ett reaktivt och företagets grundläggande inställning till lagkravet torde vara svår att ändra på endast genom att göra lagkravet mer detaljerat och ställa krav på vilka väsentlighetsaspekter som behandlas.

De företag som tidigare har redovisat en hållbarhetsrapport hade varit tvungna att förändra sitt sätt att rapportera om lagkravet ställt mer specifika krav på hållbarhetsrapportens innehåll. Då hade en ökning av nivån på informationen kunnat uppmätas i studien. Det hade kunnat leda till en mer homogen implementering av direktivet och därmed en mer jämförbar redovisning som kan uppnå direktivets syften (Farneti et al 2018).

Ett lagkrav kan göra det svårare för företag att presentera endast symbolisk information utan reell substans (Luft Mobus, 2005). Om det ifrågavarande lagkravet hade haft denna effekt skulle nivån på den information som presenterades i hållbarhetsrapporterna stigit. En sådan effekt har dock inte kunnat uppmätas än (se figur 6). Frågan är då om det ifrågavarande lagkravet kan skifta legitimitetsdynamiken på det sätt som Luft et al (2005) beskriver så att företagen blir tvungna att använda andra strategier för att uppnå legitimitet. Farneti et al

(2018) är tveksam till detta då lagkravet är för vagt formulerat samt saknar verkningkraftiga tillsyns- och sanktionsmöjligheter. Det finns däremot signaler som talar för att en förändring är på gång, detta eftersom mängden information som presenteras om respektive hållbarhetsaspekt har stigit år 2017.

Sex företag i undersökningen redovisade redan innan lagkravet trädde ikraft en hållbarhetsrapport vilket betyder att de använder sig av denna typ av kommunikation för att skapa legitimitet hos intressenterna. Enligt Milne et al (2014) är företagens hållbarhetsrapporter ett resultat av hur de har upplevt och tolkat den press som samhället utsätter dem för. Eftersom lagkravet verkar i samhället så kommer den även indirekt att påverka företagens hållbarhetsrapporter. Det nya lagkravet blir en del av den allmänna diskursen som formar våra förväntningar och värderingar, dessa värderingar måste företagen i sin tur anpassa sig till för att bibehålla sin legitimitet. Detta kan liknas vid en dynamisk rörelse i samhället och lagkravet för definitivt rörelsen framåt. Enligt legitimitetsteorin måste företagen förändra sin hållbarhetsrapport allt eftersom samhällets värderingar ändras för att behålla sin legitimitet och eftersom lagkravet påverkar samhällets värderingar kommer det även att påverka företagens hållbarhetsrapporter. (Milne et al 2014) Början på denna förändring är den uppmätta ökningen i antalet ord som beskriver varje väsentlighetsaspekt (se figur 4). Om några år kanske vi även ser en förändring i den uppmätta nivån på informationen som företagen tillhandahåller i sin hållbarhetsrapport.

8. Slutsatser och förslag till fortsatta studier

Lagkravet som kräver att större svenska företag redovisar en hållbarhetsrapport har påverkat rapporteringen av väsentlig hållbarhetsinformation i svenska företag som är verksamma inom modebranschen på det sätt att de berörda företagens hållbarhetsrapporter har blivit mer omfattande år 2017 jämfört med referensåret 2016. Däremot har nivån på informationen, som utvärderats enligt CONI-modellens andra steg, inte blivit högre. Lagkravet har kritiserats bland annat för att vara för vagt och att sakna verkningkraftiga tillsyns- och sanktionsmöjligheter, detta kan vara en anledning till att nivån på informationen inte har blivit bättre. Ser man dock lagkravet i ljuset av legitimitetsteorin kan det ändå komma att påverka företagens hållbarhetsrapporter då lagkravet påverkar samhällsdiskursen och därmed samhällets värderingar. Det är dessa värderingar som företagen måste anpassa sig till och därmed kan ökningen i hållbarhetsrapporternas omfattning ses som en början på en större förändring i företagens hållbarhetsrapporter.

Gant, Indiska och Lager 157 som aldrig tidigare redovisat en hållbarhetsrapport skiljer sig från de företag som även år 2016 redovisade en hållbarhetsrapport på det sätt att Gant, Indiska och Lager 157s hållbarhetsrapporter är mycket mindre omfattande. Företagen kan sägas ha anammat två olika förhållningssätt till lagstiftningen, dessa beskriver Milne et al (2014) som det proaktiva och det reaktiva. Gant som aldrig tidigare har redovisat en hållbarhetsrapport lämnar en rapport med nästan samma nivå på informationen som de övriga företagen i undersökningen och visar därmed det proaktiva förhållningssättet. De strävar efter att göra ett bra jobb och vill leva upp till lagkravet. Indiska och Lager 157 som även de aldrig tidigare redovisat en hållbarhetsrapport visar istället det reaktiva förhållningssättet då de lämnar en mycket kort rapport där informationen om väsentlighetsaspekterna har en mycket låg nivå. Detta tyder på att de försöker hålla en låg profil och inte räds sanktionerna om de skulle bryta mot lagen vilket karaktäriserar det reaktiva förhållningssättet. (Milne et al 2014) Det har lyfts fram att företag som aldrig tidigare har lämnat en hållbarhetsrapport behöver tid på sig för att kunna utveckla ett system för att lämna denna typ av rapport och att lagkravet därmed kommer ha större genomslagskraft om några år (Farneti et al 2018). Eftersom Indiska och Lager 157 visar det reaktiva förhållningssättet och nästintill ignorerar lagkravet är det dock tveksamt om några större förändringar i deras sätt att redovisa väsentliga hållbarhetsaspekter kommer framträda. Enligt Farneti et al (2018) är lagkravet för vagt och saknar verkningkraftiga tillsyns- och sanktionsmöjligheter. Däremot torde Gant som visar det proaktiva förhållningssättet, och därmed strävar efter att bli bra på att redovisa en hållbarhetsrapport, om några år kunna lämna en årsredovisning i samma omfattning som de

övriga företagen i undersökningen. Lagkravet har således haft effekt och kommer att delvis lyckas med sitt syfte att få företagen i Europa att lämna en hållbarhetsrapport som når samma höga nivå. De företagen som visar det reaktiva förhållningsättet till lagkravet är dock svåra att påverka och därmed är det tveksamt om nivån på den information som de presenterar i sin hållbarhetsrapport kommer att stiga i framtiden.

Uppsatsen hade ett delsyfte som var av metodologisk karaktär och det gick ut på att utveckla och anpassa CONI-modellen efter lagkravet som lägger stort fokus på väsentlighetsaspekter i redovisningen. Detta skulle göra det möjligt att genomföra samma eller en liknande studie igen om några år då företagen har haft mer tid på sig att anpassa sig till lagkravet. Kopplat till detta syfte ställdes frågan hur det går att använda den reviderade versionen av CONI-modellen för att mäta förändringar i företagens hållbarhetsrapporter. Studien visar att de kategorier som utvecklades för att möjliggöra en granskning av företagen i modebranschens hållbarhetsrapporter på ett ändamålsenligt sätt fångar upp förändringar i företagens hållbarhetsrapporter. Den reviderade versionen av CONI-modellen kan därmed användas för att undersöka lagkravets påverkan på företagens hållbarhetsrapporter.

Mitt förslag till fortsatt forskning är att genomföra samma eller en liknande studie igen om några år då företagen har haft längre tid på sig att anpassa sig till det nya lagkravet och därmed hunnit utveckla system för att mäta och upprätta hållbarhetsrapporter. Då kan man se lagkravets mer långsiktiga konsekvenser, denna undersökning har blott skrapat på ytan av vad lagkravet kan innebära för rapporteringen av väsentliga hållbarhetsaspekter i svenska företag verksamma inom modebranschen.

9. Källförteckning

Offentligt tryck

Prop. 2015/16:193 Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy

Direktiv 2014/95/EU om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy

Litteratur

Deegan, C. (2014). An overview of legitimacy theory as applied within the social environmental accounting literature. In *Sustainability accounting and accountability* (pp. 248-272).

Frostenson, M., & Helin, S. (2018) *Hållbarhetsredovisning – grunder, praktik och funktion*. Stockholm: Liber.

Milne, M. J., Gray, R., & BUHR, N. (2014). Histories, rationales, voluntary standards and future prospects for sustainability reporting: CSR, GRI, IIRC and beyond. In *Sustainability accounting and accountability* (pp. 69-89). Routledge.

Vetenskapliga artiklar

Beck, A.C., Campbell, D., & Shrivies, P.J. (2010). Content analysis in environmental reporting research: Enrichment and rehearsal och the method in a British-German context. *The British Accounting Review*, 42(3), 207-222.

Dumay, J. & Guthrie, J. (2017). Involuntary disclosure of intellectual capital: is it relevant?. *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 18 No. 1, pp. 29-44.

Elkington, J. (2018). 25 Years Ago I Coined the Phrase “Triple Bottom Line.” Here’s Why It’s Time to Rethink It. *Harvard Business review*.

Eccles, R. G., Krzus, M. P., Rogers, J., & Serafeim, G. (2012). The need for sector-specific materiality and sustainability reporting standards. *Journal of Applied Corporate Finance*, 24(2), 65-71.

Farneti, F., De Villiers, C., & Dumay, J. (2018). The EU directive on non-financial and diversity information: a new toothless tiger is born?. In *European Accounting Association 41st Annual Congress, Milan, Italy* (Vol. 30).

Holton, V. (2005). Diversity reporting: how European business is reporting on diversity and equal opportunities, *Women in Management Review*, Vol. 20 Issue: 1, pp. 72-77.

Howitt, R. (2017). ‘Encouraging’ new EU guidelines for integrated reporting by European businesses, Retrieved 30 November 2017.

Laplume, A., Sonpar, K., & Litz, R. (2008). Stakeholder Theory: Reviewing a Theory That Moves Us. *Journal of Management*, 34(6), 1152-1189.

Lueg, R., Pedersen, M., & Clemmensen, S. (2015). The Role of Corporate Sustainability in a Low-Cost Business Model – A Case Study in the Scandinavian Fashion Industry. *Business Strategy and the Environment*, 24(5), 344-359.

Luft Mobus, J. (2005). Mandatory environmental disclosures in a legitimacy theory context. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 18(4), 492-517.

Miles, S. (2017). Stakeholder Theory Classification: A Theoretical and Empirical Evaluation of Definitions. *Journal of Business Ethics*, 142(3), 437-459.

Setia, N., Abhayawansa, S., Joshi, M., & Huynh, A. V. (2015). Integrated reporting in South Africa: some initial evidence. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 6(3), 397-424.

Shen, B., Li, Q., Dong, C., & Perry, P. (2017). Sustainability Issues in Textile and Apparel Supply Chains. *Sustainability*, 9(9).

Solomon, J. and Maroun, W. (2012). Integrated Reporting: the Influence of King III on Social, Ethical and Environmental Reporting, *The Association of Chartered Certified Accountants*, London.

Suchman, M.C. (1995). Managing legitimacy: strategic and institutional approaches. *Academy of Management Review*, Vol. 20 No. 3, pp. 571-610.

Övrigt

RedR1

Global Reporting Initiative. (2013) Sustainability Topics for Sectors: What do stakeholders want to know? GRI.

Statistiska centralbyrån. (2007) Struktur för svensk näringsgrensindelning 2007.

Statistiska centralbyrån (2018) Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) [<https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/>], besökt 24 nov.

Finansinspektionen, Integrering av hållbarhet i företagsstyrningen - En kartläggning baserad på finansiella företags publika hållbarhetsinformation, 7 november 2018.

Europeiska kommissionen, Riktlinjer för icke-finansiell rapportering (metod för rapportering av icke-finansiell information) (2017/C 215/01).

10. Bilaga 1

1. Hennes & Mauritz AB
2. H & M Hennes & Mauritz Sverige AB
3. New Wave Group AB
4. Kappahl AB
5. Kappahl Sverige AB
6. Lindex Sverige AB
7. I-Sport Retail AB
8. Mq Retail AB
9. Dressmann AB
10. Gina Tricot Forsaljnings AB
11. Zara Sverige Aktiebolag
12. Departments & Stores Europe AB
13. Cubus AB
14. Ettfemsju Sjal AB
15. Lager 157 AB
16. Indiska Magasinet Aktiebolag
17. Bestseller Stores Sverige AB
18. Grolls AB
19. Peak Performance Production AB
20. Polarn O. Pyret Aktiebolag
21. Gant Sweden Aktiebolag
22. Filippa K Aktiebolag
23. Brothers AB
24. Bik Bok AB
25. Poco Loco Svenska AB

11. Bilaga 2

Miljöfrågor	Ämne 1. Bomull	De två första ämnena bomull samt återvunnet material motiveras av att bomull är ett mycket vanligt klädmaterial med stor miljöpåverkan. Det går åt stora mängder vatten vid bomullsodlingar som dessutom kan orsaka jorderosion. Ibland används även stora mängder miljöfarligt bekämpningsmedel vid bomullsplantagen. Återvunnet material har ofta betydligt lägre miljöpåverkan, därmed är det enligt modebranschens intressenter angeläget att företagen visar att de är medvetna om dessa risker och gör aktiva val. (GRI 2013)
	Ämne 2. Återvunnet material	
	Ämne 3. Energiförbrukning	Det tredje ämnet energiförbrukning motiveras av att energieffektiviteten vid tillverkningsprocessen påverkar ett klädesplaggs ekologiska fotavtryck. Intressenterna anser att det är viktigt att företagen visar hur mycket av energin som kommer från förnybara källor. (GRI 2013)
	Ämne 4. Vattenhantering	Det fjärde ämnet vattenhantering motiveras av att det krävs stora mängder vatten för att producera bomull samt för att färga och tillverka kläder. Den stora mängd vatten som används vid bomullsplantager har minskat tillgången till vatten i vissa delar av världen vilket försvårar livsföringen för djur och människor. Förorenat vatten kan också läcka eller i allra värsta fall släppas ut från fabriker där kläder tillverkas vilket får förödande konsekvenser för närliggande samhällen och miljön. Därmed är det viktigt att företagen visar hur de hanterar sin vattenförbrukning och vilka system de har för vattenrening för att minska dessa miljörisker. (GRI 2013)
	Ämne 5. Luftföroreningar	Det femte ämnet luftföroreningar motiveras av att punkt 7 i <i>Dir 2014/95/EU</i> uttryckligen anger att hållbarhetsrapporten bör innehålla upplysningar om växthusgasutsläpp och luftföroreningar eftersom det ger information om konsekvenserna av företagets verksamhet på miljön.
	Ämne 6. Kemikalieanvändning	Det sjätte ämnet kemikalieanvändning motiveras av att de olika produktionsstegen vid kläd tillverkningen så som blekning och färgning kräver kemikalier och genererar giftigt spillvatten med farliga ämnen. Dessa ämnen kan orsaka permanent skada på människor, djur eller miljön. Detta kan ske till exempel genom bristande säkerhetsrutiner på fabrikena eller att spillvattnet släpps ut i naturen utan att det har

		renats, därmed är det viktigt att företag informerar om användningen av dessa ämnen. (GRI 2013)
	Ämne 7. Textilavfall	Det sjunde ämnet "textilavfall" motiveras av att modeindustrin kännetecknas av snabbt fluktuerande trender vilket gör att klädesplagg har en kort livstid och ger upphov till stora mängder textilavfall, det blir därmed extra viktigt att återvinna textilier och hitta nya användningsområden för oanvänt material. (GRI 2013)
	Ämne 8. Plastanvändning	Ämnet plastanvändning motiveras av att nästan 85 % av den plast som används vid paketeringen av produkter inte återvinns. Bortkastad plast finns kvar i miljön i hundratals år och har stor påverkan på miljön. När plasten successivt bryts ned kommer djur och natur i kontakt med de toxiner som finns i plasten vilket kan orsaka allvarlig skada. De negativa effekterna kan undvikas om plasten behandlas som en resurs av företag och konsumenterna som ska hanteras på ett rättvist sätt, dessutom kan företagen spara pengar på att vara sparsamma med plasthanteringen. Sammantaget är det därmed viktigt att företagen redovisar sin plastanvändning. (GRI 2013)
	Ämne 9. Transport	Ämnet motiveras av att de flesta företagen som granskades lämnade detaljerad information om denna aspekt samtidigt som ämnet "luftföroreningar" inte behandlades lika detaljerat. Eftersom ämnena är tätt sammankopplade utvecklades denna kategori för att bättre fånga upp de luftföroreningar som orsakas av transporter och som intressenterna har ansett vara av stort intresse. (GRI 2013)
Personalfrågor	Ämne 10. Föreningsfrihet och kollektivavtalsförhållningar	De ifrågasatt ämnena motiveras av att arbetsvillkoren inom textilindustrin i låglöneländerna, där en stor del av klädproduktionen sker, har fått mycket medial uppmärksamhet (Lueg et al 2013). I utvecklingsländer respekteras inte alltid de mänskliga rättigheterna och en majoritet av arbetet utförs av kvinnor och i värsta fall barn. Inom modeindustrin förändras efterfrågan väldigt snabbt vilket har resulterat i köpstrategier och prissättningspolicyer som förvärrar arbetstagarnas utsatthet. Det kan handla om obetald övertid, press att hålla nere lönerna och otrygga anställningsformer samt förbud mot medlemskap i arbetstagarorganisationer. Därmed finns det ett
	Ämne 11. Löner	
	Ämne 12. Arbetstid och arbetsvillkor	

		stort behov av upplysningar om dessa frågor. (GRI 2013)
	Ämne 13. Åtgärder för att öka säkerheten och minska risken för arbetsolyckor	Dessa ämnen motiveras av att arbetet med att förebygga arbetsplatsolyckor och smittspridning förbättrar arbetstagarnas arbetsituation och stärker deras rättigheter. Det är ett viktigt arbete som gynnar alla inblandade och därför vill företagets intressenter ha denna information. (GRI 2013)
	Ämne 14. Arbetsplatsolyckor	
Sociala frågor	Ämne 15. Könsfördelningen i bolagets ledning	Ämnena motiveras av att punkt 7 i <i>Dir 2014/95/EU</i> uttryckligen anger att hållbarhetsrapporten bör innehålla upplysningar om företagets arbete för att säkra jämställdhet där könsfördelningen i bolagets ledning och bekämpande av diskriminering kan anses vara viktiga indikatorer i detta arbete.
	Ämne 16. Bekämpande av diskriminering	
Mänskliga rättigheter	Ämne 17. Handel med arbetskraft och tvångsarbete	Ämnena motiveras av att skydd för människors frihet har blivit en viktig fråga för modeindustrin då det pågår en utbredd handel med arbetskraft. Man beräknar att över 215 miljoner människor är arbetar utanför sina respektive hemländer och över 300 miljoner dollar skickas från utvandrad arbetskraft till familjemedlemmar i kvar hemländerna. Majoriteten av dessa människor har lågavlönade arbeten inom industrier så som klädindustrin. Dessutom är många av de som blir utsatta för människohandel barn. Trots att säker arbetskraftsmigration utgör ett viktigt element för hållbar ekonomisk utveckling saknar flera länder i världen lagar som reglerar fenomenet. Därmed är modebranschens intressenter angelägna om att få information om hur företaget hanterar frågan. (GRI 2013)
	Ämne 18. Bekämpande av barnarbete	
Korruption	Ämne 19. Bekämpande av korruption	Ämnet korruption motiveras av att punkt 7 i <i>Dir 2014/95/EU</i> uttryckligen anger bekämpning av korruption som en av de icke-finansiella aspekter företagen måste lämna upplysningar om i sin hållbarhetsrapport.

12. Bilaga 3

Underkategori	Engelskt sökord	Svenskt sökord
1. Bomull	Cotton	Bomull
2. Återvunnet material	Recyc*	Återvinn*/återvunn*
3. Energiförbrukning	Energy	Energi
4. Vattenhantering	Water	Vatten
5. Luftföroreningar	Emission	Utsläpp
6. Kemikalieanvändningen	Chemicals	Kemikalie*
7. Textilavfall	Waste	Textil*, avfall*
8. Plastanvändning	Plastic	Plast
9. Transport	Transport*	Transport*
10. Föreningsfrihet och kollektivavtalsförhandlingar	Association* Bargain	Kollektivavtal
11. Löner	Wage*	Lön
12. Arbetstid, arbetsmiljö & förmåner	Work*	Arbets*
13. Åtgärder för att öka säkerheten och minska risken för arbetsolyckor	Safe*	Säkerhet
14. Arbetsplatsolyckor	Accident*	Olyck*
15. Könsfördelningen i bolagets ledning	Women	Kvinnor
16. Bekämpande av diskriminering	Discrim*	Diskrimi*, jämfällighet
17. Handel med arbetskraft (trafficking)	Forced, Bonded	Tvångsarbete
18. Bekämpande av barnarbete	Child	Barn
19. Bekämpning av korrupktion	Corrupt*	Korrupt*

”*” används för att fånga alla ändelser av ordet i sökningen, de ord som inte berör kategorin har manuellt sållats bort.